Д. Донцов

Від Містики до Політики.

ЗА ВІРУ ХРИСТИЯНСЬКУ,

ЗА ЗЕМЛЮ УКРАЇНСЬКУ,

ЗА ПРАДІДІВСЬКУ СЛАВУ!

ВІД МІСТИКИ ДО ПОЛІТИКИ

Dr. D. DONZOW

FROM MYSTICISM TO POLITICS

ASSOCIATION for the LIBERATION of UKRAINE
Toronto 1957 Canada

Д. ДОНЦОВ

ВІД МІСТИКИ ДО ПОЛІТИКИ

ВСЕ ПОЧИНАЄТЬСЯ З МІСТИКИ
І ВСЕ КІНЧИТЬСЯ ПОЛІТИКОЮ.
Шарль Пеґі

Проект зі збереження спадщини української еміграції

СПІЛКА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ
Торонто 1957 Канада

"Kiev" Printers, Toronto. Printed in Canada.

Обгортка роботи Мгр. Н. Ґеркен-Русової

Крайова Управа Спілки Визволення України в Канаді

Друкарня "Київ", Торонто, Канада.

ПЕРЕДМОВА

Ця брошура мала б бути вступом до дальших викладів на цю ж тему, коли того схоче Доля. Є вона логічним висновком того, про що писав досі.

Перед першою війнов доводив я, що вбити мусимо в собі двоєдушну людину, комплекс національного гермафродитства, коли хочемо протиставитися бурі, яка сунула на нас; що мусимо виплекати в собі людину "сильного почуття,ясної думки й незломної волі" ("Модерне Москофілство" та ін.).

Під час першої війни й національної революції доводив я, що ціле наставлення, звільненої від пут гермафродитства, душі повинно бути протимосковське: культурно, політично,соціяльно і релігійно. ("Культура примітивізму", "Підстави нашої політики", та ін.).

По першій війні доводив я, що дух нових людей на Україні повинен бути не пасивний, потульно-ідилічний, а активно-комбативний. Не лиш „сила чуття й ясність думки", а й „незломна воля". („Націоналізм", „Вістник", "Заграва" та ін.).

Під час другої війни і після доводив я, що наші чуття, думка і воля, мусять свій зміст черпати не в матеріялістичних лженауках занепадницького XIX віку, а в дусі нашої давнини. (Книга тої ж назви, „Правда Прадідів Великих", а передше "Де шукати наших традицій").

Тепер, я думаю, надходить час, щоб бодай натякнути, де є джерело, імпульс тої сили духа, сили думки, чувства і волі, сили, яка дає мудрість думці, шляхетний запал чувству, волі і чину непохитність? Де є мета, яку має дîпняти збуджена духова сила традиційної України? Яке є її місце, роля, її місія в борні на життя і смерть з духами тьми, які зійшли на землю уярмити її, а нашу країну в першу чергу?

Бо та борня матеріяльних сил, що йде у видимім світі, є лише маніфестацією боротьби незримих потуг, позитивних і неґативних, спиритуального характеру; бо сила що дасть нам фізичну перемогу, б'є з невисхлого джерела прадавньої містики нашого Києва.

Може причина невдач останніх національних зривів була та, що робилося половину діла. В добу, подібну до нашої, казали: "Скоріться Богові і протиставтеся дияволові, і втече від вас", (Ап. Яків IУ, 7). Нераз двоєдушні чинять перше, та не мають відваги на друге. Або мають останню, та не приймають того першого. Тому й не можуть відігнати від себе диявола, ані від країни своєї. Коли зрозуміють цей основний наказ бодай немногі, — многі, і країна з ними, підуть за тими першими. Бо "ось і кораблі, хоч які великі вони і хоч якими женуться сильними вітрами, невеличким стерном кермуються, куди хоче керманич". (Ап. Яків III, 4). Тільки щоб знали керманичі мету, до якої крізь муки, кров, сльози і боротьбу, веде Україну тверда рука Божого Провидіння.

Автор

Серпень 1956 р.
На вигнанню.

ВІД МІСТИКИ ДО ПОЛІТИКИ

Страшне спустошення в головах останніх поколінь на Україні чинить ідея московського месіянства; ідея "старшобратньої" расової вищости москалів; ідея — що, як вівці за чабаном, мають за ними тюпати інші народи "гнилого Заходу", а насамперед Україна. Для цеї останньої вигадано особливу і брехливу теорію про спільність джерела нашого етнічного з ними походження і — нашої культури. Теорія, що нібито етнічно, культурно старий Київ був такий самий московський, як Москва, і Візантія така сама, як Москва, та що традиції старого нашого Києва і Візантії — несе тепер Москва — "третій Рим"... В останні часи з'явилися нові 'старшобратні" теорії.

Недавно, один з найбільш відповідальних політиків американських, промовляючи в "найвищій льожі" знаної жидівської організації — "B'nai B'rith" сказав, що західня цивілізація "має за базу жидівсько-християнську концепцію духової природи людини". Перефразовану цю думку ми відкількох літ здибуємо в різних заявах і в пресі, як англомовній так і в українській. Маємо тут діло з лянсованням ідеї, зовсім нової, контроверсної, вагітної дуже важними політичними наслідками. Бо — "все починається з містики, і все кінчається політикою".

Питання ставиться так: чи дух християнської цивілізації Заходу, однаковий з духом юдаїзму, опертім на законі Мойсея? Певно, що автор не має претенсій (особливо в малій праці) дати вичерпну відповідь на це питання. Але воно — особливо в наш переломовий час — є такої ваги, що кождий, хто над ним задумується, має обов'язок поділитися своїми думками з читачами. Тим більше, що ті, які в цім питанні стають на позиції протилежній моїй, не трудяться дати хоч би тінь доказу на свою тезу.

Насамперед, земля, де родився Ісус Христос і звідки вийшла його наука, не була юдейська. В першій книзі Маккабеїв стрічаємося з назвою "Галілея поганська", цебто неюдейська. Цей самий вираз стрічаємо у євангелиста Матвія (ІУ, 15). Це була країна, мовою і расою, а раніш і релігією, неюдейська. Щойно в 103 р. перед Христом її завоював юдейський цар Аристобул, змушуючи мешканців Галілеї прийняти закон Мойсея. Вони його прийняли, але поверхово. Видко це хоч би з того, як юдеї докоряли і Христові, і Його учням, що ті не тримаються ні суботи, ні взагалі приписів Мойсейового закону, а Христа юдеї називали самарянином, (Матвій XII, 2, ХУ, 2; Марк. II, 18; Йоан УШ, 48; IX, 16). І взагалі уважали неможливим, щоб вийшов пророк з тої "поганської" Галілеї (Йоан УІІ, 52), з країни їм чужої етнічно і культурно.

І мовно! Христос переважно промовляв по-арамейськи, в цій мові записано кілька Його речень в Євангелії. В "Jewish Encyklopedia" читаємо, що старі гебраї вважали арамейську мову за мову чужинецьку; що всю добу царів вибухали війни між жидами та арамейцями; що греки звали арамейців сирійцями, не жидами та що в арабських країнах християни й досі говорять по-арамейськи. Учнів Христа пізнавали як неюдеїв по цій їх мові чи вимові (Матв. XXУІ, 73), як нині москалі пізнають "хохлів". Як цим останнім не дається московське "Ґ", так галілейцям не давалися ґутуральні звуки жидівської мови. Як твердять деякі дослідники, всі дванадцять апостолів були уродженці Галілеї, а з них лише трьох жидів (в тім і Юда). Христа іноді називали жидом, але мабуть через релігійну приналежність або політичну, так як многі й досі українців звуть росіянами. Цим всім і пояснюється, чому євангелисти етнічно протиставляють себе і своїх — юдеям. Звертаючись до апостолів говорив Христос: "Як сказав я юдеям..., так і вам говорю тепер", очевидно не вважаючи ні себе, ні апостолів за юдеїв (Йоан XIII, 33). Взагалі Юдею Христос мав за країну собі неприхильну,

бо в УІІ розділі того ж євангелиста стоїть: "Після ж цього Ісус ходив по Галілеї, бо по Юдеї не хотів ходити через те, що юдеї шукали вбити Його". Певніше чувся в "Галілеї поганьській".

Теж не позбавлений свого значіння факт, що з десятьох сцілених прокажених, єдиний, що припавши до ніг Христа, дякував Йому, — був самарянин (Лук. ХУІІ, 16).. Даючи приклад християнської любови ближнього, Христос знаходить цю любов не в єрусалимського церковника, ні у левіта, а — у самарянина... (Лука X, 33) А у римського сотника і у жінки хананейки знаходить Він віру, "якої нема в Ізраїлі" (Матв. УШ, 10). Про "живу воду" безсмертя, яку приніс Він, Христос оповідає самарянці (Йоан. ІУ, 7)... Там знаходив більше зрозуміння для свого слова. Ближчі були Йому "поганська Самарія" і "поганська Галілея".

Мабуть цею мовною, культурно-етнічною і духово містичною відрубністю Галілеї і галілеянина Ісуса, і треба почасти пояснити конфлікт між старим законом Мойсея і новим законом Христа. А теж і факт не прийняття науки останнього жидами, а її прийняття геленізованим арійським світом.

Мудрість Старого Заповіту — є Богом явлена стародавня мудрість, тільки явлена передовсім народам значно старшим від юдейського народу. Про Мойсея говориться в "Діяніях" (УІІ, 22): "і навчений був Мойсей цілої мудрости египетської, і через те "був міцний в словах і ділах ". Був він жерцем в королівськім храмі в Геліополі в Єгипті. Коли жиди мали Мойсея, то перси мали свого Заратустру, а старі греки — Орфея Трисмеґіта. Багато в Старім Заповіті взято власне з старої мудрости египетської або халдейських гієрофантів; про багато подій, описаних в Біблії, оповідається і в вавилонських та інших пам'ятниках (потоп, сотворення світу, гріхопадіння, Вавилонська Вежа). Жиди тільки дали версію тим перекладам — в дусі ментальности свого народу. (Пор. H. P. Blavatska - Doctrines Secretes, т. III. 5).

Не думаю впроваджувати читача в хащі антропософії, мало доступної мені самому, підкреслю тільки за Р. Штайнером, що родоначальник жидівського племени Авраам, — був обдарований "тим фізичним органом мислення, завдяки якому людина могла своїм фізичним мислення піднестися до поняття про Бога" (давніше Його пізнавали ясновидінням). Ця спосібність, каже Штайнер, могла переходити в наступні покоління лише через фізичну спадщину. Тому то, в очах ізраїлітів, головною функцією Єгови було давати діти, а звідци, пише теософка Блавацька, в психології юдаїзму підкреслюється не сторона імматеріяльна, а фізіологічна, не внутрішньо-духова регенерація, а фізична генерація, сенсуалізм і навіть фалічний культ (H. P. Blavatska - Doctrines Secretes, т. IУ. секція 3). З тих, а теж з інших причин, каже наша землячка, існує провалля між символікою Нового Заповіту і канонічним правом юдеїв, між релігійною думкою семітською і арійською, бо многі припускають, що галілеяни були арійцями теж (ibid. т. II. ч. 2, 8). Ще каже ця авторка, що навіть ап. Павло був далеко більше під впливом таємної античної мудрости еллінського світу, аніж під впливом Старого Заповіту. "Його мова — це мова чистокровного платоніка". Ідеї (архитипи) грецької філософії, "інтеліґенції" Пітаґора,... Лоґос або Слово, що керує тими "інтеліґенціями", Софія або Мудрість... все це знайдете в апостольських посланіях, узнаваних Церквою за канонічні і божественої інспірації". (ibid. т. 5., секц. 22).

У французько-католицькім виданні Посланій ап. Павла читаємо, що родився цей апостол в зовсім зґеленізованім місті Тарсі, що теж не лишилося без впливу на формацію його духового "Я" ("Les epitres de St. Paul", de J. J. Bourasse et P. Janvier, Chanoines de Tours). В своїх коментарях ці католицькі автори твердять, що Закон Мойсея — це "речі хитливі", встановлені на певний час, "які повинні були зникнути з приходом Христа". "Речі ж непохитні" — це "Новий Заповіт" (op. cit. ст. 283), який в їх розумінні, і є базою християнської цивілізації Окциденту. Це ж говорить і сам апостол: "Старий Заповіт зістарівся, а те, що зуживається і старіється, наближається до свого кінця". ("До жидів", УІІІ, 13). Відчували це мабуть і саддукеї, потужна каста єрусалимських священиків і багатіїв, римських коляборантів, які не вірили ні в безсмертя душі, ні в воскресення мертвих, ні в жодну містику, і яким чужою і ворожою з'являлась наука Христа. Тому якраз вони й були організаторами "суду" і присуду над Ісусом (R. Steiner—"Pierres de construction pour la connaissance du Mystere du Golgotha".)

З Євангелії видно, в чім була засаднича ріжниця між старим законом і тим, що приніс світові Христос. Прикази Єгови — це були прикази зовнішнього кодексу, натомість Заповіді Бога-Отця, принесені Христом — треба було відчувати як накази нашої внутрішньої совісти. В першім випадку — вимагалося обов'язкових зовнішніх чинностей, ніби сплачення довгу, в другім випадку — вимагалося внутрішнього переродження людини, без якого саме перестерігання зовнішніх приписів не мало значіння. Мабуть, щоб підкреслити цей засаднічо інакший сенс своєї проповіді, не одне з своїх чуд довершував Христос якраз в суботу. Підкресленню тої самої ідеї пресвячений увесь XXIII-ий розділ св. Матвія (проти фарисеїв). Визнавців старого закону ап. Павло не вивищує над поганами, бо перед Богом "ділами закона не виправдається жодна плоть".Правда Божа, через Христа, з'явилася, "незалежно від закону" (До Римлян, III, 9, 20, 21,). Христос прийшов на те, щоб ми, "визволившись від закона, служили Богові не по старій букві, а в оновленні Духа". Тому часто "погани, через віру осягають праведність, а не ті, які шукали праведність лише в ділах закону". (idem, УІІ, 6 і IX, 30-32). Христові закони написані "не на скрижалах каменя, а на плотяних скрижалах серця" (II Коринт., III, 3), щоби не устами, а серцем шанувати Бога (Марк. УІІ,6) Старий Завіт — це було "щось,

що минає", а новий — "те, що пробуває завше".

Наука, що ні обрізання, ні походження від Авраама, — не є запорукою спасіння; що "не плотські діти є діти Божі" (Рим. IX, 8), та що коли захоче Бог, то може створити "з каміння діти Авраама" (Лука III. 8) — суперечила самим підвалинам Мойсеєвого закону. В цім аспекті цікаво заглянути в п'ятий розділ Єванг. Матвія, де в короткій главі, шість разів Ісус яскраво протиставляє свою науку — науці старого закону. Кожде з тих протиставлень уйнято в одну маркантну формулу:"Ви чули, що сказано..." (в Старім Заповіті), а я говорю вам"!.. Інакше сказати: я говорю вам шось інше, ніж те, чого досі вчив вас закон Мойсея.

Яка синтеза могла бути між тими двома науками, коли юдеї обвинувачували Христа, що Він ділає "силою Вельзевула", або що він "богохульник"? (Лука XI, 15, Йоана УІІ, 48, 52; X, 33); коли Ісус, знов, говорячи до юдеїв, протиставив дві сили: "Отець мій і — "отець ваш"? І додає: "ваш отець диявол", в якім "нема Істини", бо він є "отець брехні"? (Йоан УІІІ. 38, 44). Коли ж говорить про закон Мойсеїв, то називає його "закон ваш" (Йоан УІІІ. 17 і X, 34). В праці „Jewish Understanding of the New Testament" жидівський учений д-р Сам. Сандмель каже, що основна ріжниця між юдаїзмом і християнством є в тім, що перший говорить про "добру" ("good") людину, а останнє про людину "досконалу" („perfect"). Талмуд питається: "що ми повинні робити?", а християнська церква — "в що ми повинні вірити?" Належно зрозуміле, це твердження слушне. Коли жадається сповнення лише зовнішніх актів, без відповідного внутрішнього наставлення ("без віри"), то це кінчиться фарисейством, (від якого не забезпечені і християни). Коли ж жадається насамперед внутрішнього, духового сприйняття певного світогляду, "віри", то з того неминуче, самі собою, випливають і відповідні людські вчинки. Матеріялістичне — і духове розуміння релігії. Тому може є в Талмуді, особливо у Вавилонськім, стільки

зневажливого відношення до Христа, і до Його Матері ("Les Logia Agrapha" pav. E. Besson opp. I. Le Christ dans le Talmud). Там можемо прочитати, що батьком Ісуса був римський леґіонер Пантера. І цілком в цім дусі показує життя Христа один "американський" фільм, де батьком Ісуса з'являється якийсь римський центуріон, а християнська публика дивиться на це й оплескує...

На цю ж тему — Старого і Нового Заповіту — пише в праці "Le sermont sur la Montagne" американець Е. Ф о к с, — що перші слова молитви Господньої — "Отче иаш!" були в ті часи нечуваною революцією в розумінні божества, якого люди Старого Заповіту уявляли собі жорстоким тираном деспотом, пануючим над невільниками. В другій своїй праці "Десять заповідей, ключ життя" — пише цей автор, що Мойсей хотів перш проповідувати свою правду єгиптянам, але ті були вже нездібні прийняти її. В подібнім становищі опинився й Ісус. Тому і відповів Він "первосвященикам і старшинам" єрусалимським — "що відіймається від вас царство Боже і дано буде іншому народові"... Він "виноградник віддасть іншим виноградарям, які віддадуть йому плоди... А ваш дім оставляється порожній". (Матв. XXI. 43 і 41, XXIII. 38).

Ісус сказав, що Він не касує старий закон? Певно! Бо в нім було багато таємного знання, об'явленого не лише Мойсеєві, а і народам старшим від жидівського. Християнство тільки не приймало суто-юдейських імпреґнацій старого закону, як не приймав їх і Христос. Взагалі, християнство було ближче містично-релігійним ідеям античного, елінсько-латинського, світу, ніж іншим. Недаром деякі отці Церкви називали Геракліта, Сократа і Платона християнами, що жили перед оснуванням християнства, а св. Августин знаходив в старих релігіях елементи християнської правди (R. Steiner "Christ and the human soul"). Недивно теж, що св. Павла так гарно зустріли в поганських Атенах, де, промовляючи перед ареопаґом до стоїків та епікурейців, апостол подивляв їх "особли-

ву побожність" і казав їм: "Оглядаючи ваші святині, знайшов я й жертвенник з написом: "невідомому Богові". "Цього власне, якому ви, не знаючи, віддаєте шану, я проповідую вам". Ще не пізнавши Його, антична Еллада шанувала незнаного їй Бога, якого пізніше прийшли благовістити апостоли християнства. В Лістрі, куди ап. Павло прибув з іншими, по однім чуді, що довершив там, елліни рішили, що самі "боги в людських постаттях зійшли до них". А в Коринті елліни чинно заступалися за апостола перед юдеями (Д і я н і я, ХУІІ. 23, ХУІІІ. 17, ХІУ ІІ). На тлі цих і подібних подій ще більш зрозумілими стають слова Христа до юдеїв: "Ви не з моїх овець і "слово моє не вміщується в вас" (Йоан УІІІ. 37, Х. 26). Але те слово прийняли "погани".

Р. Штайнер пише, що культ Мітри був префіґурацією культу Христа, як і деякі Елевзинські містерії. — Оскільки близькі були християнам навіть правні поняття тодішнього Риму, свідчить сцена в Кесарії, де, на жадання "значних з юдеїв" засудити апостола Павла, проконзул відповів, що у римлян нема звичаю видавати якусь людину на смерть, заки обвинувачений не побачить перед собою обвинуватців і не матиме змоги боронитися проти них. Обвинуватці ж не виступили проти апостола з жадними обвинуваченнями, лише "кричали"-кричали, що він "не повинен більше жити" (Діянія ХХУ, 16).

Знаний дослідник античного світу проф. Т. З е л і н с ь к и й боронить в своїх творах тезу, що "християнство є ближче до античних релігій, ніж до Мойсеєвої. Семітські релігії — теократичні, арійські ж — театропичні. "Богчоловік", "Син Божій" — доґма орґанічно гетероґенна релігії Єгови". Тому власне, коли запитавши Христа, чи є він Син Божій, первосвященик юдейський почув пртакуючу відповідь, "то роздер шати свої" і проголосив Христа "богохульником", винним смерти (Матв. ХХУІ. 63-66). Натомість "антична релігія визнавала доґму Бога, що став людиною, щоб потім взнестися на небо"... Зевесів син Аполлон зійшов з Олімпу, щоби покласти край

первісному антаґонізму між Зевесом і Землею, підчинивши останню першому. Космічна драма примирення двох сил, вічности Зевеса, признаної Землею, з гідним пошани материнством Землі, продуцентки плодів. Син землі (Дракон) спротивляється цьому. За його злі діла наступає експіяція Аполлона: на рік він зрікається своєї божественности, стає людиною-рабом на службі одного царя, після чого знову сходить на небо, щоби "бути славним коло трону Зевеса", свого отця (Есхіл). Подібна і леґенда про Зевса, який сходить до Алькмени, щоб вона родила сина Геракля, який переміг злих Велетів, синів мстивої Землі, що повстала проти царства Зевеса, — і так рятує людський рід. На ці леґенди старогрецькі покликувався і Оріґен, навертаючи геленів. Так само ідея святих, чужа юдеям, спільна еллінам і християнам. Ціцерон говорить: "Душі всіх — безсмертні, душі ж добрих і найліпших — божественні". В Греції були святині героїв, була їх адорація, у них шукали сцілення. Не знав цього юдаїзм...

Пише З е л і н с ь к и й далі, що в старій Елладі,основою чеснот був не зовнішній акт милостині, а страх перед Володарем Олімпу. У християн — "страх Божій". За цим приходить поняття любови, чого нема у жидів. У цих останніх, молитва — це обов'язок, накинутий згори, не як у християнськім поняттю, акт, що випливає з потреби серця. Наводить при цім Зелінський знаний вірш з гл. ХІ Луки: "горе вам фарисеї, що даєте десятину з рути і овочів, і не дбаєте про суд і про любов Божу".

Не входячи в пояснення термінів, завважу, що і у протестанта Штайнера християнство адорує в Христі — "соняшне божество" в протилежність до "місячного божества" ізраелітів; і католик Зелінський завважує, що бог сонця "sol Invictus", Аполлон, уступає в нашім календарі місце християнському Спасителю. Звідци — день сонця Son-day, Sonn-tag. "Геленізм, пише Зелінський, — є міст, що лучить релігію античної Греції з синкретизмом римської імперії, що знову є мостом між геле-

нізмом і християнством". Тому власне християнство і не могло досі пустити коріння в народах, чужих або ворожих елінсько-римському духу, як жиди або як москалі. У останніх воно прийняло форму своєрідного шаманства, щоб потім дістати вигляд потворного большевицького "православ'я". Цею ж чужістю до духа елінсько-римської окцидентальної цивілізації, пояснити можна й деякі вдаряючі подібности в психології московського і жидівського народів, і їх взаємне притягання одного до другого (расизм, номадська душа, отарність, матеріялізм, антиокциденталізм і т. д.).

В журналі Поля Лякура, знаного французького автора, що займається духовими проблемами, в "Atlantis" (ч. 162, 1952 р.) читаємо: „одна, з невідкинутих богословами думок, є думка, що прехристиянство вже є в науці Мойсея. Та в дійсности справжнього прехристиянства треба шукати в грецькій мітології, де знаходимо монайвищого Бога, „отця богів" під ім'ям Зевса, Христа — під ім'ям Аполлона, а св. Йоана — під ім'ям Посейдона. Крім того Марія, "Божа Мати" відповідає Кибелі, "матері богів". Подібної паралелі нема з юдаїзмом, який знає лиш партикуляристського бога Єгову. Ці твердження повинні б були загально прийняті, коли б не було затрачено стільки труду, щоб надати Ізраїлю характер вибраного народу".

Знаний американсько-католицький автор J a m e s M. G i l l i s ("On almost everything", N.Y.,1955) пише на цю ж тему: "Св. Авґустин іноді так іде за Платоном або за новоплатоником Плотином, що деякі видатні вчені уважають неможливим розрізнити межи новоплатонськими та християнськими елементами в писаннях Августина. Євангелія Йоана послуговується більш ніж одною платонівською ідеєю... Св. Тома (Аквинський) мав поганську філософію за базу своєї власної... Клемент Александрійський уважав великих поганських філософів за "педагогів", які привели народи до Христа. Може все це звучить незвичайно й небезпечно для необізнаних з історією античної і середньовічної філософії. Я знаю деяких вузькодумних християн, яких вражає думка, що в християнській філософії втілений якийсь поганизм. Св. Тома, св. Авґустин і Клемент висміяли б тих, що так думають. Певно, християнство не прийняло того, що було варварське в поганстві, але церква не погорджує поганством як таким. Багато з того, що ми звемо "поганством", було людське й гарне (human and beautiful) Було б гріхом знищити його", кінчить J. M. Gillis.

Точки над "І" в заторкнутім питанню поставив другий англійський автор. В брошурі R e v. V. W h i t e, O. P. — "Scholasticism" (London Catholic truth society) читаємо: "З самого початку ті, що пішли за духовою релігією Ісуса Христа, дуже переймалися філософією Платона. Його теїзм, його наука про другий світ, його примат духового над земськими цінностями, його підкреслення значіння особистости, особистого досвіду, морального піднесення і аскези, безсмертя душі — все це зробило філософію Платона дорогою свідомим християнам. Шукаючи співчуття й зрозуміння в геленськім світі, і за мовою, яка уприступнила б тому світові їх віру, християнські мислителі з перших віків заприязнилися з Платонівською філософією. Платонівське "царство ідей" здавалося св. Авґустину прототипом царства Христового "не з цього світу"; він міг припускати, що як Мойсей був вчителем, щоби привести жидівський нарід до Христа, так Провидіння рішило, що Платон мав довершити подібне завдання щодо поган". Це точки над І. Виходило би, що Старий Заповіт для Західнього світу був не в книгах Мойсея, а в книгах Платона. Не з духом старозаконної ментальности споріднене є християнство(якого та ментальність не прийняла як "богохульство") ,а з духом еллінським, з його філософією, містикою й релігією.

Не зважаючи на всі глибокі ріжниці між Платоном і Аристотелем, зазначує той самий автор, дуже високо цінив Аристотеля Тома Аквинський, уважаючи його основником завше важної метафізики, що міг дати християн-

ській теології "раціональне усправедливлення". З теології основаній на Божім об'явленню, з філософії, основаній на ґенії Аристотеля, мусить бути збудована нова синтеза вічно обов'язуючої Правди...

Під цими словами міг би підписатися й митрополит Петро Могила, й інші духові будівничі Києво-Могилянської Академії, де в великій шані були і слова Христа і мудрість античного світу. І Сковорода наш звав Платона "боговидцем". Але напевно антична мудрість не промовила б до серця ні ученим талмудистам, ні "начотчікам" московської церкви.

І очевидно, що і Сковорода, і П. Могила, і Шевченко, інтуїтивно відновляли традицію старого великокняжого Києва. Іларіон, митрополит київський, за Ярослава Мудрого, в своїм творі про "Закон і Благодать", виразно протиставляв, один одному, Старий і Новий Заповіт. Протиставляв Новий Заповіт не "поганству", а закону Мойсея. Для Іларіона — старий Закон — був тінь, Новий — світло, Старий — місяць, Новий — сонце, Старий — вічний холод, Новий — соняшне тепло. "Синами Божими", не "ворогами Божими" могли стати лиш ті, що прийняли Заповіт Христа-Ісуса, "трисоняшне Божество". Подібно Кирило Турівський — "трухляве обновити" прийшов Христос, вчить він. Воскресення Христове принесло "обнищание ветхому Закону, і порабощение суботі, а воцарение неділі". Та й як міг він відкидати все "поганське", коли, як свідчить Щербаківський, віками стояли на українській землі святині Артеміди, обходили містерії Діониса; коли стільки з "поганської" елінської релігії соняшного бога Аполлона — увійшло в християнську обрядовість України! Геленські впливи (не старозаконні) були може, духовим підложжям многих важливих подій нашої історії — ворогування Святослава з хозарами, відмова його сина Володимира прийняти, як нову віру, Старий Закон; і нарешті різко відмовне становище, зайняте Україною до занесеної на нашу землю з Суздальщини (чи Чехії) — т.зв. "єреси жидовствуючих" в ХУ в., які мали за базу своєї

науки Старий Закон, відкидали Св. Тройцю і Божество Ісуса Христа.

Наша землячка теософка Т. Блавацька, поляк Зелінський, австрієць Штайнер, французи Бурас і Жанвіє, американець Й. М. Ґілес, англієць Вайт, — однозгідно твердять, що основа нашої окцидентальної цивілізації є еллінсько-римсько-християнська, і ніяка інша. Чому так важно ствердити цей факт? Це ж, скажуть, непотрібна філософія, схолястика, далека від життя! Ні, бо з думки родиться чин, а з ідеї — дійсність. Все починається "з містики і все кінчиться політикою".

Сучасні жидівські політики свідомі цього. Йосип Алсоп пише (з великою симпатією) про ізраїльського прем'єра: "Бен-Ґуріон гострий, іноді безцеремонний (unscrupulous). Він був зовсім готовий сакрифікувати бідне арабське селянство Палестини, щоби створити ізраїльську державу, так як робив це старозавітний Негемія проти арабів та аммонітів. Кождий західний політик, а навіть арабський вождь, повинен з великою увагою студіювати Старий Заповіт, бо нема іншого способу пізнати дух Давида Бен-Ґуріона, що в великім степені є й духом його народу".

Тут добре схоплена призабута правда, що політика народу випливає з духа того народу, з духа його вождів. А цей дух — з його містичних праджерел. В наведеній цитаті слушно каже автор, що дух народу Бен-Ґуріона випливає з Старого Заповіту, як і його політика та що цей дух не є дух Заходу. (Joseph Alsop-Ben-Gurion: the Nation-Maker, "the Gazette", 14. YI. 1956).

Бачите, як в цім випадку, політика, якою захоплюється Алсоп (і якою не захоплюємося ми) — глибоко коріниться в містиці: в містиці Старого Заповіту.

Ще ясніше висловився другий жидівський автор — Ф. Ловський ("Antisemitism et mystere d' Israel", цитую з "Ecrits de Paris" Feb. 1956). Він каже, що "Бог через посередництво Ізраїля ділає в історії всіх народів землі для їх викуплення й спасіння", а як хто цього

не визнає, то є це "бунт людей проти Божого Провидіння, яке вибрало для завершення своїх задумів народ Авраама, Ісаака і Якова".

Очевидно ця містика і випливаюча з неї політика ніяким способом неприємлима іншим націям, особливо націям Окциденту. Як слушно зауважив Андре Зігфрід, наша окцидентальна містика і політика основані на зовсім інших засадах: на світогляді греків — синонімі свободи духа, на Євангелії—символі людського ідеалізму, і на традиціях Риму, що виплекав ідею права і порядку. (Andre Siegfried, de l' Academie Francaise, — L'ame des peoples"). А це з політичними фантазіями п. Ловського, річ ясна, нічого спільного не має, і — того може бути певний — ніколи не матиме. Так само як з його містичними мріями. Але на ці фантастичні мрії треба пильно уважати. Бо мрії ці вже далеко ширшого обсягу, як ті, якими захоплюється п. Алсоп.

Бо хто прийме за свою чужу містику, той нехай і частинно, а таки прийме і чужу місію, і чужих пророків, які своїм духом можуть бути йому зовсім чужими. Напр. твори жидівського національного ґенія чужі так само нам, як чужі жидам твори українського національного ґенія. Дуже сексуальний музик Рубінштайн чи ще більш прононсований, під тим оглядом, письменник Андре Жід такі ж чужі нам, як жидам чужі Бортнянський, Ведель, чи Є. Маланюк, Л. Українка і О. Теліга; такі автори як Пруст, або чванькуватий аротант, большевик Еренбурґ — такі чужі нам, як їм — Шевченко; публіцисти чи політичні автори, як К. Маркс чи Л. Блюм — такі ж далекі нам, як їм Міхновський чи О. Пчілка, а такі руйнатори всякої форми й естетики як Пікасо або Марк Шагал — такі ж чужі нам, як чужі їм — Нарбут чи Мухин; нарешті Троцький, Хатаєвич, Каганович чи Бен-Ґуріон такі ж чужі українцям, як Ґонта чи Петлюра їм. А Фройд, що ставить в центрі життя секс — такий чужий нам, як їм Сковорода, що ставить у центрі дух. Кожна нація має своїх героїв. Героєм жидівської нації є Йошуя Навин, який здобув "землю обіцяну" підбивши осілі на ній народи. Героєм України є гетьман Богдан, що визволив заселену нашими предками, нашу землю, звільняючи її від панування зайдів-чужинців.

Хай не здаються ці зіставлення химерними чи свавільними! Ні твердження, що принявши чужу місію, увіриується і в чужого месію. Бо як раз деякі з тих українців, які приймають містику Маркса, або говорять про "жидівсько - християнські" підвалини нашої духовости (гл. "Свобода") починають з цеї містики, а кінчать прийняттям чужих Україні концепцій політичних. (Маркса, Мендеса чи Марголіна, або навіть Ловського). Як напр. В. К. Винниченко, який прийнявши чужу Україні містику, з'явився на відомім паризькім судовім процесі, щоб свідчити за чужу політичну ідею проти України, безчещеної й плюгавленої на цім процесі після нікчемного убивства 26 травня 1926 р. на вулиці Расіна (гл. про цей епізод в "Українці", травень 1956 року).

Геніяльно схопив Шевченко єдині джерела духовости України. Є це, для нього, — "Євангелія Правди". "Новий Заповіт" — "святої Прадви голос новий", в якого обороні стають "Христові воїни святі". Його концепція Бога-Отця ріжниться від концепції охлялого, безвольного покоління його віку. Його Бог милосердний і довготерпеливий, але й караючий Бог, тим не менше — ця його концепція відбігає в його думці і від концепції "сердитого", як він каже, ізраїльського Єгови, і від концепції Бога у москалів, яка так його вражала в образах і в богослуженні московських церков, і в наскрізь матеріялістичнім "православії" з його цезаропапизмом.

Він обурюється, в "Щоденнику", як можна молитися перед "суздальськими ідолами" в церквах московських, перед тими "незугарними почварами", які нагадують не православні образи, а "індуських Ману або Вешада". Стоячи в притворі, він "не має відваги увійти в (московську) церкву", а "вийшовши з притвору й вернувшись

на вулицю, свобідно зітхнув і мимохіть перехрестився”. В архирейській службі московських храмів бачив він “щось тибетське чи японське”, “лялькову комедію”, і каже, що є велика “суперечність” читати в тих московських церквах Євангеліє... І це каже не безвірник, а православний і глибокорелігійний Шевченко, який до глибини серця переймався архитектурою, службою і співом українських церков... Повна суперечність з містикою псевдохристиянської Москви! До речі те саме враження, від московських церков, що Шевченко в XIX в., відносили й італійські подорожники до Москви XУ в., — які бачили в тих церквах якісь азіятсько-шаманські капища.

Закликаючи до духових праджерел Київсько - українського православ’я, різко відмежовуючись і від антихристиянізму лібералів з їх “современними вогнями”, і від інаковірних противників Нового Заповіту, і від московського псевдо-християнства, — Шевченко й політично різко протиставлював Київ Москві, яка — вже за нього — не лиш несла матеріяльну руїну й неволю, а й “Світ Божий в пута закувала”, — закувала світ Істини. Знав, що щоб визволитися з смертельних обіймів північного спрута, море крови доведеться ще пролити Україні. Тому і герої його були інакші. Герої москалів — були Петро, Катерина, Стенька Разин, Пугач над Волгою, тодішні Алєксеї та інші — на церковнім троні “золоті плебеї” царські. Героями України Шевченка були — Ігор князь, Петро Дорошенко, Мазепа, чернець Палій, Ґонта, Галайда. Святі, аскети і воїни з-під знаку Архистратига Михаїла, патрона Киева. Дві раси, дві психіки!

Але як за його часів, так і нині нам прищеплюють московську “старшобратню” теорію: про “вибраний нарід” московський, про стару Київську Україну як “спільну історичну спадщину”, нашу і москалів. Знаємо, що з того вийшло... Перш — “спільна спадщина”, нас і їх, потім — більше їх, як нас, а потім — наше підмальовується чи підстригається як їхне (операція зроблена над Шевченком або Л. Українкою), або — де це не виходить — просто руйнується, як Михайлівський Собор чи Лавра Київська. Наша містика старокиївська в філософії Сковороди, Шевченка, Л. Українки, в закликах до нового лицарства Е. Маланюка, Ольжича, Клена, О. Теліги — вона забувається або замовчується, і тими що в Москві, і її аґентами на еміграції. Просто відрізається московсько-совєтським серпом, а тим же молотом вбивається в хахлацькі голови чужа містика про московський “народ месію”. І то часто руками самих же услужних національних гермафродитів наших, як В. Сосюра, П. Тичина, М. Рильський, М. Куліш, Ю. Шерех, Буревій, Багряний та ін. За містикою ж “Росії-Месії” іде політика вогню і меча, за Кораном московським московський Магомет, який руйнує наші церкви, палить наші святі книги, з димом пускає оселі хліборобів, обертаючи їх самих в рабство, ставлячи — на ганьбу нам — по Україні камінні подоби своїх шаманів.

Не перша це буря, що насунула на нашу землю, не перший наїзд варварів. Згадує про них “Кобзар” і в переспівах “Слова про полк Ігоря”, і у “Сні”, і у “Великім Льоху”, і в “Гайдамаках”, — про ту чорну галич ріжних національно - інтернаціоналістичних сил, що сунули розшарпати Україну. Тепер теж сили чужого месіянства, з тою самою метою і з своїми ідеями сунуть або збираються сунути на нашу країну, не лиш з своїми “апостолами”, з Достоєвським з його “біснуватими”, з Блоком, з Леніном і його наступниками, з І. Еренбурґом, або з отим Ловським. В ширших тільки розмірах, в “світовім маштабі”, з ідеями зверненими проти Нового Заповіту і його Творця, проти його Правди на Україні.

Цих ідей є більше, як одна... Є деякі галузки протестанства, які над Новий Заповіт ставляють Старий. Є наукові розвідки про “таємну науку Христа”, повні, ніби то, величезної пошани до Нього, щоб скінчити — що який би великий “аватар” і великий пророк він не був, але й тільки це; і не воскрес Він, а просто зомлів на хресті, і ще живого Його звідти зняли друзі. Цілком як, в остан-

ніх віршах св. Матвея, ті "первосвященики", які "дали досить грошей воякам (що стерегли могилу Христа), зі словами: "Скажіть, що учні його, прийшовши вночі, викрали Його, коли ми спали... Вони, взявши гроші, вчинили, як їх навчали. І пронеслося слово це між юдеями аж до сьогодні". (Матв. XXУІІІ, 12-15). В тім напрямку ідуть і т. зв. "свідки Єгови", які теж дуже "шанують" Христа, лиш не хочуть себе назвати "свідками Христа", а звуть "свідками Єгови", а про Христа кажуть, що був Він розіпнутий "на дереві", бо хрест — це, мовляв, щось "поганське"... Знищити в людській пам'яти організуючий символ, знак хреста — ось їх мета! Подібно як вони роблять, в деяких країнах, з Різдвяними чи Великодними ґратуляціями-картками, з написом "season greetings" з зайчиками або з іншими звірками, аби не з хрестом ані з Христом... З знаком хреста ці "greetings" продаються лише в дуже обмеженій кількости для безнадійно "забобонних" і "ретроградних" поган....

Є й інші сектярі, які хочуть з усіх релігій зробити "об'єднання", лише не під еґідою хреста, а на подобу "демократичних об'єднань" в політиці, цебто з києм в руці ініціяторів такого "об'єднання". Є й інші сектярі — ті що засвоїли "містику лівиці", "проґресу", "гуманности", "соціялізму", "любови до ближнього", (черевики, штани й консерви!), які починають з любови до гноблених, а кінчають (особливо в своїй літературі) любов'ю до ґанґстерів і СССР; капітуляцією перед Марксом або світовим урядом якоїсь тайної мафії. І всі мають одну реальну мету.

Звідки многі з пророків тих месіянських ідей аж зубами скреґочуть на саму згадку про наш, не від кого незалежний Київ? Звідки така, хоч нераз укрита, злоба на самий знак хреста? Звідти, що їх ідея, наскрізь матеріялістична, не зносить божественного первня в душі людини, бо цей не позволяє зробити з людини двоногу худобу або звіря, а це перша передумова запанування тих ідей над народами. Без цеї передумови всі їх споруди на землі розвалю-

ються, як хатки з карт. Крім того знають ті фальшиві пророки, що Україна з своїми традиціями — є їх непримиримий ворог, хоч многі з українців того і несвідомі. Відомо з Св. Письма, що перші, хто пізнав Христа, це були біси.

Щоб зрозуміти те, що маю сказати дальше, — звернуся до анальоґії. Є нові пророки, що хочуть опанувати світ і нації під знаком серпа і молота або якоїсь звізди, або мамони, чи "проґресу", або під стягом свого "світового" уряду. І ці пророки, антихристиянські або лжехристиянські, кажуть до християн: "Хочете, то визнавайте вашого Христа, але — в церкві. Хай церква не виходить — з церкви. Хай в громадськім життю і політичнім, так само як в громадській етиці, вашим богом буде наш бог, а тоді ми допустимо й вашого бога до нашого Пантеону, як — підрядного божка"... Бо знають, що коли ми "падши, поклонимося" їх ідолові, відступить від нас божественна сила і ми згинемо...

В політиці, а почасти в містиці національній, подібне намагаються зробити москалі з Шевченком. Обкраяного, спотвореного, обляпаного блекотою московською, втягнули вони цього лже-Шевченка до бісівського Пантеону Москви, як її "друга" — не поруч,а під ріжноранговим московським чортовинням — Бєлінським, Чернишевським, Леніном, — "друга", вже їм нешкідливого. Ще більшу аналогію з згаданою вище процедурою представляє поступовання кесарів римських, які — пише Р. Штайнер, — підкоривши якийсь народ, втягали до свого Пантеону — під Юпітером — і божества тих народів. Присвоювали собі не лише дочасні добра, а тим способом думали змусити служити собі і спиритуальні сили тих націй. Щось подібне зробив ще суздальський князь Андрій "Боголюбський", зруйнувавши в 1169 р. Київ і зграбувавши нашу ікону Вишгородської Матері Божої, знану тепер в Московщині під фальшивим ім'ям "Владимирської". Аж до половини ІУ віку по Хр., намагалися кесарі римські з'єднати для свого Пантеону і Христа і тим присвоїти собі, унешкідливити, як думали, Його, воро-

жу їм, спиритуальну силу; щоби в тім божественнім "об'єднанні" змарніла нова вибухова, відроджуюча Духова сила, яка мала звалити і Рим. Відкинувши ці кесареві пропозиції, спротивляючись віддати Боже кесареві, християнство врятувало тоді себе.

Подібна загроза стоїть перед ним і перед нами і тепер. Не приймати чужої місії, бо інакше приймемо чужого месію! Як приймемо знак чужої містики — серп і молот, "свідків Єгови", закон відкинутий Христом, — то приймемо і пророків тих Коранів: Леніна, "Росію-Месію", братство "вільних мулярів" або Ловських, чи нового шамансько-московського "папу" — Алексея, чи "колективних" деспотів над націями в формі антихристового світового уряду. Це тим більш небезпечно, що ті містики, ворожі нам і християнству, можуть, в площі політичній, подати собі руки на нашу згубу. Бо все починається з містики, і все кінчиться політикою.

Не піддаватися їх спокусам, ні — як многі роблять — "страха ради", ні "для лакомства нещасного", ніби то в ім'я не фантастичної, а "реальної політики"! Не вірити підступним фразам чужих пророків, що згідно з забріханістю нашого "прогресивного" віку, — вмовляють нас прийняти чужий Коран в ім'я брехливих гасел "солідарности народів", "миру", "гуманности й любови", "братолюбія" чи "соціяльної справедливости", щоб осліпити півсліпих, щоб "невибрані народи" — відреклися своєї "святая святих", і "падши поклонилися" чужій брехні чи чужій містиці, яка нічого спільного з цивілізацією Окциденту не має, щоб бодай таким способом, обдуривши, підбити нас, коли фронтовою атакою нас не звалили.

Сліпі вожді грядучої не добачають небезпеки, як не бачили перед 1917 грядучої небезпеки "нової Росії". Не бачать, що несе з собою чужа нам московська, хозарська чи "прогресивна" містика. Під час релігійних війн в Европі, одну з угод заключено під гаслом: "cujus regio, ejus religio", якої віри володар, такої мають бути й його піддані. Менше більше це є і тепер в звичаю, де многим підданим накидається та чи інша віра: комунізму, "миру" (pax moscovitica), республіки, просовєтської "демократії" і пр. Але згадане вгорі гасло може зломити націю не завше. Далеко небезпечніша інша метода "cujus religio, ejus regio", метода "лукавих" — "приспати" націю, застрикнути їй чужу "релігію", чужу містику, змусити забути свою, а тоді безкарно підпалити хату сплячого сусіди, і в вогні війни — безборонного духово-скувати й підпорядкувати своїй владі. Тоді гарні гасла відкладуться до архіву. Тоді одверто проголоситься гасло національної вищости того чи іншого "вибраного народу" над нами, як "рабами". Вже пропаґують Рильський і Шерех, що ми нація "малих людей", плебеїв, а володарів і героїв мати сміють тільки "вибрані нації"...

Не треба вірити "старшобратним" спокусам, коли, в ім'я своїх, "всесвітянських" ідей, оголошують нашу Правду як "вузький націоналізм", "реакцію". Не треба теж думати, що падаючи до ніг перед чужим Кораном і чужими Магометами, як роблять "реальні політики", що тим можна щось осягнути. Нічого не осягнуть ні наші жерці-плебеї, які, як Тичина, Рильський, кадять перед суздальськими болванами. Ні ті, що славлять чужу "сучасну Україну" і культ "малої людини", людини плебея у нас, зневажаючи культ героя. Ні ті, що, як Скрипник, Затонський, Ю. Коцюбинський чи Гречуха або К. Студинський чи Костельник, товпилися в передпокоях чужих тиранів в надії на отримання "пів дулі" з їх ласки. Ні ті, що як гарматне м'ясо, "не за Україну, а за її ката" проливають свою добру кров... Нічого вони не осягнуть, ні для України, ані навіть для себе. "Чи ж кат, помилує когось?!" Гонитимуть і їх, поки хоч десять відсотків українського духа в них залишиться. Не довірятиме і їм Москва, як галілеям Юдея.

Наша доба, під тим оглядом, пригадує добу св. Володимира Київського. Тоді на зворотній точці нашої історії, прийшли до Києва греки, римляни, болгари

волзькі і хозари юдейські, хотячи обернути нас в свою віру. Подібно й тепер, ще й нащадки суздальця з своєю вірою і з мечем і вогнем приходять... Але ми прийняли віру з Греції, і це не був випадок, не була химерна фантазія володаря. Стара Україна прийняла віру, зближену до тої духовости, до містики античної Еллади, якою — через нашу Понтиду й Таврію — вже сотки літ перед тим були засіяні культурні центри-міста нашої землі. Тої землі, що була останнім, найбільш експонованим, північно-східним бастіоном елінсько-латинської культури Середземного моря.

Традиції античного світу і християнські глибоко вкорінені в душі нашої нації. На Крайньому Сході европейського Заходу Україна завше стояла, хоч і безнастанно кривавилася, на сторожі тих своїх традицій. Вона була "старшим братом", духовим осередком, звідки розходилися ці традиції на схід, на північ, на полудневий захід. Ті традиції не має вона розводнювати чужими її національному ґенієві впливами. Тільки зберігаючи їх, ті свої традиції, ту духову спадщину еллінсько-християнської культури, зможе Україна опертися всім чужим місіям і месіям і взнестися на ту височину, на якій вона стояла за Володимира чи Богдана.

Хай виклинають чужі месії Мазепу за те, що хотів збити з ніг чужого північного деспота з його царством. або Богдана, за те, що мечем козацьким виполов бур'ян інтернаціональної погані на Україні, — їх політика (без Переяслава) буде нашим дороговказом, бо випливала з таємних глибин національного духа.

Як виречемося одверто чи мовчазно, через трусість чи через байдужість, нашої об'явленої нашому Місту, за Володимира і Ольги, перед тим через Первозваного апостола Правди, — марною й безплідною стане і наша політика. Не поможуть голосіння про "соборну і самостійну", коли не будемо вкладати в нашу ідею ясних, спертих на нашій прадавній містиці, ідей релігійних, соціяльних, культурних чи етичних і естетичних. Без священного, згине етичне, згине й естетичне. Без Правди в нашій душі, згине Добро, згине "Краса", а тоді згине і нація, як духова одиниця, як вічний союз "живих, мертвих і ненароджених". Тоді й меч випаде з українських рук. В таких постатях історичних як Володимир, Ярослав, Ольга, Богдан Хмельницький, Іван Мазепа та ін. — нерозірвано злучена наша містика з нашою національною політикою. Ніщо не є тривале без Того, хто є "Істина, Путь і Життя".

Звертаючись до Діви Марії, Шевченко благав післати йому в "душу світ незримий Твого розіп'ятого Сина", щоб його слово "пломеном взялось, і на Вкраїні понеслось — Кадило Істини". З р о б и т и ц е — з а в д а н н я г р я д у ч о г о п о к о л і н н я.

В цім і лежать коріння містики України. Ніякої догоди не може бути з тими, які тихцем чи одверто — те слово прагнуть задушити. Читайте Руданського, читайте Шевченка, навіть Франка чи Стороженка, читайте Літописи і проповідки народу, — а побачите, що не уважав наш нарід за "вищу расу" ніяку з тих націй-п'явок, які від віків паразитують на тілі України. Не є для нас і не були "вищою расою" чи "вибраним" (щоб панувати над іншими) народом, — ні половці, ні печеніги, ні татари, ні поляки, ні суздальці, пізніше москалі, ні хозари. Україна має власне призначення і власну містику. Її гасла стають категоричним імперативом, безумовним приказом для сучасного покоління і поколінь наступних, — особливо в цю жахливу добу, коли один з найяскравіших гасел на нашім стягу, стягу войовничої України, стає гасло перемоги ідеалізму над матерією, боротьби з замаскованим під тисячу масок — антихристом.

Чужі нам містики, можуть подати собі руки. Закриті від сліпців димовою заслоною "великих слів великої сили", заслоною облудного "апізменту", "прогресизму" й "демократії", ті сили ворожі Україні та праджерелам її культури, з'єднавшись, стануть для неї в стократ небезпечніші. І в царині духовій, матеріяльній і політичній. Такий союз приніс би нам чорну ніч неволі і рабства.

Ті, чиї серця не очерствіли дощенту, чий розум не потьмарився і чия не охляла мужність, мусять бити на сполох, "будити мертвих", як та Касандра. Щоб не приймали троянських дарунків, щоб не впала українська Троя, щоб не "вогні погасли на руїнах Трої і дим від Іліона в небі зник". Щоб не стали українці „водоносами" й "дроворубами" чужих народів — великих чи малих чисельно.

Заялозеною фразою звучать у нас: "Христос воскрес, воскресне й Україна з ним. Чи конче?.. Пригадайте, що відповів Христос тим, які домагалися цього воскресення: "Чи можете пити чашу, яку я п'ю? Чи нести хрест, що я несу?"

Це страшне питання хай встане перед нами в усій його маєстатичній величі. Бодай перед тією когортою "ізбраних", які з многих "званих" прагнуть іти на чолі нації в її поході із смерти до життя...

Немає бо сумніву, що на рамена найближчого покоління Доля вложила страшний тягар бути боєвим аванґардом тих, які в ім'я Христа вестимуть бій проти темних сил з-під ріжних знаків.

В ім'я нашої Правди, якою має бути Правда Розп'ятого, в ім'я вічного Києва.

Все починається з містики і все кінчиться політикою.

***

P. S.

Ці кінцеві завваги для тих, свідомих чи ні, визнавців матеріялізму, які ставлять людську "лоґіку", "суверенний розум" або матеріяльні "інтереси" кляси чи нації — на перше місце, як основний двигун історичних подій. Навіть не зовсім осліплі матеріялісти, хочби і дивилися на самі видимі факти, повинні бачити, що імпульсом великих рухів сучасности є чинники зовсім іншої природи, — чинники духового, містичного характеру. Певно, Московщина живиться грабунком і розбоєм, але внутрішня спружина, яка пхає її до того, кориниться в невидимих реґіонах національної підсвідомости. Кориниться вона в аксіоматичній, бездоказовій вірі кожного майже москаля в його расову вищість над всіми народами, в містичній вірі в покликання його нації дати "згнилому Заходові" правдиву, спасенну віру — московсько-шаманське "православіє" з катом-володарем, як головою "церкви", або "общинний" комунізм. Писав я про це і говорив в 1918 р. в Києві ("Культура примітивізму"), і у Львові і за кордоном ("Підстави нашої політики", 1921). Тепер часто можна читати про московське месіянство і в пресі нашій, і в книжках поза межами "СССР".

Друге явище подібного, месіянського характеру — це повстання ліліпутної державки Ізраїля і взагалі явище сіонізму, як політичного чинника в світі. І в цім випадку, та державка, і політика сіонізму зродилася з містичної віри в історичне покликання жидівського народу ще з часів Старого Закону; "хто не вірить в чуда, той не є реальним політиком", — слова Бен-Ґуріона. Ця віра є основний внутрішній двигун сіоністичної політики, не лише в Палестині і на Близькім Сході, але і в країнах Заходу, хоч, як я зазначив вгорі — ні один християнський нарід не бачить ніяких підстав для тої віри.

На наших очах виростає третє, подібне явище — воюючого Ісламу, арабського світу. Явище, якого джерела — теж духового порядку і лежать в Корані, як в попереднім випадку — в Старім Законі (і в Талмуді). Мароканський султан заявив недавно urbi et orbi, що коли зривається тепер на ноги світ Ісламу, так це не завдяки якимсь причинам матеріяльного характеру, але тому, що про цей зрив, і то якраз в нашій добі, говориться в таємних пророцтвах Корану.

Можемо ми так чи інакше задивлятися на слушність чи оманність цих місійних вірувань, — ясно, що вони є могутніми двигунами, які підносять цілі народи до далекосяглих акцій... Европа повертається до доби релігійних війн і до доби боротьби за "або пан, або пропав" зі Сходом. "But hark! What new alarm is the same?" — ці слова з Шекспірового "Генрика V ", вибрав, в однім французькім журналі, Andre' Joussain для своєї цікавої стат-

ті: “Le duel eternel de l’ Europe et de l’ Asie”. Пише він, м. ін., “історія показує, що від часів троянської війни, поєдинок Европи з Азією безнастанно повторюється з його успіхами і неуспіхами. Інвазія Греції під час медійских війн, завойовання Александра Македонського, римське панування над Близьким Сходом, війна Мітридата, боротьба партів проти римлян, бунт жидів, втихомирений Веспасіяном і Титом, навала орд Атилових, арабські інвазії, завойовання Чингіз-Хана і Тамерлана, (і Батия — Д. Д.), наступ хрестоносців, взяття Константинополя турками — представляють історикові образ вічного припливу і відпливу войовничих народів цих двох частин світу”. Деякі з месіянських ідей (напр. московська і сіоністична) можуть бути в союзі між собою, можливо знову вступлять в конфлікт, — це лишається без впливу на їх наставлення до України і Европи. Занадто іншого характеру є національні генії тих народів — і нашого, як і їх пляни.

Нині — місце Чингіз-Ханової чи Атілової орди — зайняла московська орда, яка прагне змобілізувати під собою проти Окциденту народи Азії і Африки. І от — в цім трагічнім змагу, теперішня правляча каста Заходу або шукає, ціною смертоносних уступств, “співжиття” з московською ордою, або — коли їй і протиставляється, то це протиставлення не є принципове, воно позбавлене всякого духового первня. Не має бо в собі такого первня ні зляїцизована й зматеріялізована демократія Европи (за виїмком іберійського півострова), ні філософія американського “way of life”. Виходило би, що в постаті дуже національно мішаної, еліти християнського Заходу, — він не може чи не хоче апелювати до духових праджерел своєї містики, як це роблять вірні Корана чи Старого Закону...

Тим часом — моє глибоке переконання, моя віра, що без відродження містики християнства, містики Нового Заповіту, Захід не вийде зі стану теперішнього скніння й духово-політичного маразму.

Друге моє переконання, що все минуле України, всі її традиції, заповіти, її легенди, всі напімнення її будителів останнього часу — Сковороди, Шевченка, Л. Українки і Франка в його “Мойсеї”, кличуть її на старий і новий шлях, стати словом і мечем, заборолом цивілізації опертої на науці Галилеянина, проти нової московської орди. Як була наша країна таким заборолом проти печенізьких, половецьких, татарських чи хозарських орд в минулім.

Знають це москалі. І якраз тому чинять на Україні те, що чинили всі завойовники, які хотіли в корені задушити дух спротиву і духову міць підбитих народів. Завойовуючи Галію, Юлій Цезар взяв і зруйнував Алезію, священне місце ґаллів, місто їх храмів і жреців — друїдів, з скарбами їх таємної мудрости.

В наші, “модерні” часи робляться подібні речі. По поразці Японії, деякі просовєтські кола замкнули там школи і клюби, де виховулася, в дусі прастарих лицарсько-самурайських релігійних традицій, еліта країни. В тій самій цілі намагалися ті кола — хоч і безрезультатно — скасувати монархію в Японії, яка досі має там містичний характер. Врятувала той нарід від цього особиста інтервенція ґен. Д. Мек-Артура. Те, що робив Рим в Галії за Цезаря, те саме робила і робить Москва в Києві і по інших містах України, де за останні 40 літ відбувалися нечувані погроми нашої нації та її святинь.

Але — все вказує на те, що це останні подриги конаючого гада. Може він ще здобудеться на ще більше зло, ще більші нікчемности, може поробити нові завойовання чи ні, може уживаючи слів Л. Троцького, перед відходом з політичної арени, “так тріснути дверима, що світ затріщить”, — все це буде лише аґонія, конання. Очевидно тоді, коли Захід, а в першу лінію, Україна не розминеться з своїм, заповідженим історією, великим післанництвом: знищити тріюмфуюче нині царство матеріялізму, царство сатани в Кремлі.

Московська месіянська ідея видихається. Колишня

містика царату — нібито остої суспільного ладу серед "занархізованої Европи" — вмерла. По визволенню слов-ян з-під панування турків і німців, — вмерла містика московського слов'янофільства. Після сорока літ большевизму, вмерла "містика визволення трудящих" під стягом Москви. Вмре і містика "визволення" москалями націй "пригнічених" Европою. Грізний для Москви знак занику цеї містики — є большевицька "керенщина", щире чи підступне, все одно — шукання "apizment"-у з Заходом, і — last, but not least — переображення большевицької "еліти' (за словами Сталіна Карделю) - з звірів, перед якими тремтіли мільйони - в свиней, які збуджують омерзіння й погорду. Московська північ буде відступати "во свояси", історія вернеться до тієї доби, коли не мала сили Північ, коли пишним цвітом цвіли країни Медитеранії, до якої належала й Україна, якщо станемо свідомі свого покликання.

На неминучий змаг за своє національне "Я", і за свою одідичену з старої Еллади і з Нового Заповіту, культуру, - мусить вступити Україна. Вона вже вступила! Щоб перемогла, повинна черпати свою духову, а тоді і фізичну силу з своїх духових праджерел, з заповітів своєї містики, свого духа, без якого ніщо не є сила фізична.

Мусить Україна пізнати, що як ті леґендарні сорок лицарів Києва, які по стількох невдачах, таки здвигнули Святу Софію, святиню Премудрости Божої над Дніпром, - так і тепер перед нею стоїть те саме завдання - здвигнути наш храм і цитаделю перемоги ідеалізму над матеріялізмом. Духа над плоттю, віри над раціоналізмом.

Мусимо теж пізнати, шо той храм і ту цитаделю здвигнуть не "проґресисти', "марксисти', "демократи' чи інші руїнники нашої традиції і нашої місії, а, як в тій леґенді - нові лицарі духа і меча. Новий Орден воїнів і аскетів, вірних Заповітам не чужих, але власних традицій. Пам"ятати слова Шевченка, що - д р у г о ї

"Нема на світі України,
Немає другого Дніпра",

ні другого Києва.

Все починається з містики і все кінчиться політикою Безплідною є остання без першої.

МІСТО ПРЕМУДРОСТИ БОЖОЇ.

Це місто — Київ, місто Святої Софії. Покоління останніх ста літ поволі забували про це, про те, чим було і чим знову має бути наше вічне місто.

Особливий гріх під цим оглядом тяжить на людях Х1Х і ХХ віку. Довго перед революцією активна молодь українська відвернулася від релігії. Немногі з тієї молоді здужали ще вчас покинути фальшивих "богів" матеріялістичних пророків, та більшість залишилася вірною тим божкам до кінця життя.

Один з найвидатніших представників тієї інтелігенції, ворог комунізму, і за це замучений, ще в 1930 -их роках, коли говорили про містерії духового життя, лише "знизував плечима", бо все це були "метафізичні явища, що їх точна наука не може з'ясувати". А церкві — як думав — належалася б лише тоді опіка держави, коли б "вона виконувала якесь культурне завдання... "Отже, проповідь науки Ісуса з Назарету і Його культ — це не було ще гідне уваги "культурне завдання"...

Другий (як і перший) син священика, ставши знаним церковним діячем у Києві, — не вирікся соціялізму, і слугою вівтаря став лише на те, щоб "піднести н а ц і о н а л ь н у свідомість українського народу". Ідеал того поколіня був — бачити Україну "вільною, освіченою", а для нороду "створити життя щасливе і заможне". культуру ж того народу — бачила інтелігенція ХХ в. у мові, в піснях, танках, вишиванках, писанках, в народніх строях, звичаях, обрядах, в побутовій обстановці — в душі нації, і тільки. Київ, як місто Святої Софії, Премудрости Божої, як місто безцінних скарбів духа, як вічне джерело духового горіння й відродження, — не існував для тієї інтеліґенції. Та й тепер многі з тих, що величають "золотоверхий Київ", ледве собі уявляють, що віками під тими золотими верхами таїлося. І тільки, по революції, особливо в поезіях поетів "вістниківців", бачимо вперше бажання проникнути в містерію нашого Вічного Міста, в ще не скінчену ролю його Святої Софії.

Рим стоїть на сімох холмах, Київ — теж. З двох первозванних апостолів, один — Симон-Петро пішов благовістити в Рим, його брат Андрій — на Київські гори....

Леґенда? Певно наш зматеріялізований вік цурається легенд. Але послухайте, що про них казав славний історик О г ю с т е н Т і є р і:

"Справжню історію знайдемо лише в легендах. Легенда — це жива традиція, і в трьох випадках з чотирьох, вона більш правдива, ніж те, що ми називаємо історією". І чи ж розкопки останніх десятиліть саме на Україні не підтвердили нам не одну "легенду", уважану за фантазію ученими?

Незнищиму силу мають не раз оті леґенди. І так як Рим, навіть по упадку імперії, лишився центром прочанства всіх "алчущих і жаждущих правди",так само і наш Київ, навіть по тім як упала наша середньовічна імперія, а наше святе місто зведено до ролі провінційного города. Аж до самого приходу большевиків — сотки тисяч прочан щороку текли "в Київ та Почаїв молитись", "у Києві великому всіх святих благати", "у Межигорського Спаса причащатись", "у Почаєві Святому ридати-молитись"... У Шевченка "мов на небі висить святий Київ наш великий". У Києві "храми Божі, ніби з самим Богом розмовляють...У Києві, мов на небі"...

Ось чим був Київ з його "леґендою". Це духовий і релігійний центр, звідки промінювало слово істини на всю Україну, а з неї далеко на Захід і Південь, на Північ і Схід. Польський учений О. Брікнер підкреслює високу вартість культури князівського Києва — в його історичних пам'ятниках, як Літопис та інші, — які "повстали в манастирі, розвинулись в суворо-аскетичнім світогляді", любувалися "в широких релігійних поученнях", в "любові до правди".

Нічого подібного не могли показати у себе інші слов'яни, не кажучи вже про лже-слов'ян, москалів. Цією культурою, надхнутою релігією, принесеною до Києва з "другого Риму", над Босфором, а перед тим з Старої Еллади, — Україна "стала славною і дивною в усіх довколишніх країнах" (читаємо в однім вірші). І ще в 1595 р. писав Київський католицький єпископ (українець родом) Верещинський:

"Многі згодяться з тим, що в усій Европі нема храмів, що дорогоцінними прикрасами стояли б вище за храми Константинопольський і Київський"...

Прозивали тоді Київ "православними Атенами", а Києво-Могилянська Академія була світочем християнської культури, куди стікалися спудеї з слов"янських і навіть неслов'янських країн. До цієї Академії іти в науку кликав Львівський єпископ Й. Шумлянський за Мазепи. Адам Тременський називав Київ "суперником Царгороду та прславною красою Східньої Церкви". З тієї Академії розливалася на Сході Европи і наука святих отців, і мудрість старої Еллади і Риму, Арістотеля, Платона, Плутарха,Томи Аквінського, мудреців Афону, — цього чернечого нашого Запоріжжя. Київ — був фокусом, огнищем, звідки промінювала велика Правда. Вона надхнула Шевченка, вона надхнула собою всі ідеї, якими трималася вкупі, в силі і славі, колись з установами своїми держава українська за Володимира, Ярослава, Богдана і Мазепи, — ідеї права, упорядкованого, гієрархічного суспільства, культу отчизни, віри, справедливости і конечности щитами і мечами огородити своє Святе Місто і Землю від поганих.

В обороні цієї Правди старої стає ще Сковорода, Шевченко і, почасти, Гоголь, в обороні старих аксіом національного життя, без яких анархія захоплює і світ окремої людини і світ людської спільноти - нації.

У другій половиніХ1Х в., від Драгоманова, — верхівка України вже приносить жертви новим, фальшивим богам: людського суверенного розуму ("мудрости по плоті"), людського інстинкту, нічим нездисциплінованого, отарного матеріяльного "щастя". Був це пишний розцвіт "народолюбства", соціялізму і комунізму, коли відвертатися стала Україна, в її майже всіх верствах, насамперед у вищих клясах, — від мудрости безцінних духових скарбів, зложених у книгосховищах старого, християнського Києва, або в архітектурі, фресках, плоскорізьбах, орнаментах Святої Софії, Михайлівського манастиря, в "житіях" "печерян" з Київської чи Почаївської Лаври, коли то оборонцям Києва й України спішило на поміч "войсько із мечами", що "не йде землею, а облаками"; що змушувало ворога "назад рушати", як то співається в пісні про Почаївську Матір Божу...

Хутко розпалася кара над тими поколіннями за нове поганство. З почуттям жалю, вини, кожний з нас, мандрівників на чужині, згадуючи Київ і Святу Софію, мусить сказати словами поетки-пророчиці:

"Ти в руїнах тепера, єдиний наш храм,
Вороги найсвятіше сплямили,
На Твоїм вівтарі неправдивим богам
Чужоземці вогонь запалили".

Бо коли многі з нас досі не знають, за що північні варвари -кочовники руйнують наше місто, то знають це чудово ті варвари! Вони, одержимі бісівською "мудрістю" нашого "прогресивного" віку, вони знають що на те, щоб вони жили, мусить вмерти Місто Премудрости Божої — Київ. Вони знали, в чім джерело нашої всякої — і мілітарної, і духової сили. З своєю шаманською хитрістю, задумали вони злодійством привернути собі протекцію Сил, які хоронили Київ. В 1169 р. суздальський князь Андрій зруйнував Київ і вкрав його образ Пречистої. Нацькований дідом Івана Лютого, хан Менґлі-Ґірей знову руйнує Київ і посилає дарунок московському ханові — золотий келих з диском з нашої Святої Софії... Руйнацію Запорізьких святинь переводять посіпаки Петра і Катерини. Нівечить Київські святині Микола 1. Нарешті Ленін і Сталін, на спілку з Хатаєвичем і Кагановичем, руйнують Лав-

ру й Михайлівський манастир, храм патрона Киева, переможця змія, оборонця від усіх нечистих сил, архистратига воїнства небесного. Кодло бісовське в Кремлі знало і знає, в чім таїлася велич і могутність Киева, яку їм доручили зруйнувати, щоб могло втриматися царство тьми. Одержимі духом зла знали, що їх переможе тільки інший дух, страшний для них і невблаганний, з-під знаку хреста.

Гасла сучасного здеґенерованого світу? Його нові ідоли? Машиновий "проґрес", індустріялізація, колхози, "сучасна Україна", ідилія "щасливого і заможного життя", яке запровадить всесильний "людський розум без віри основ"? Все це порох і омана! Під цими гаслами ніколи не відродиться Київ, ніколи не вирветься Україна з пазурів московського крука. Вона відродиться, коли піднесе прапор Старого Киева, оборонця нашої великої Правди проти лжехристиян з Півночі. Тільки ця, заповіджена Киеву Правда Первозванного, надхне борців за неї силою духа, вірою і завзяттям, тільки вона, і ніяка інша. Та сама, якою перейняті були Володимир, Ярослав, Сагайдачний, Вишенський, Богдан, Мазепа, Шевченко. Вона створить з Киева і його землі не мирний край ідилічних гречкосіїв або "проґресивної інтеліґенції" — безборонну здобич для завойовника, а традиційну Україну "печерян"-аскетів і войовників, лицарів хреста і меча, що без них в рабів обертають мирних плугатарів "на нашій, не своїй землі".

Нема на Сході европейського Окциденту другого великого духового центру, другого міста Премудрости Божої. Київ — місто "велике, трагічне й шляхетне, розтерзане і живуще, вимучене і невмируще, заглиблене в суть життя, якоюсь таємничістю овіяне, віковічну істину в собі ховаюче, мужнє і ласкаве" (А. Любченко)...

Місто, що "величаво розсілося на горбах, наче володар на престолі", що "робить враження другого Риму... Тут відчуваєш і розумієш благословення Святого Андрія... Чуєш, як росте в тобі якась нова сила", щоб боротися за "ідеї правди і свободи" (Дм. Мирон-Орлик).

...Направду:

Ж и в е   ж и т т я   і   с и л у   щ е   т а ї т ь
О ц я   г о р а   з е л е н а   і   д р і м л и в а,
Ц я   з о л о т о м   ц в я х о в а н а   б л а к и т ь

нашого Київа, з його патроном, Святим Михайлом.

Покійний Л. Мосендз писав про один свій сон:

"Снився мені сон, був я на широкій хмарі, під темним зоряним небом і ангел показува мені будівлі... А в одному була вітрина велика за склом і там стояли на чорних підставах блискучі діяманти. Бачу їх!

"Це народи світу!"— сказав ангел.

"А де ж Україна?"— запитав я.

"Ось!"— і показав на сьомий з ряду діямант. Не був він такий великий, як ті перед ним, але стрункий і блискучий, наче ґотицька вежа... І я відчуваю той трепет... А чи ви знаєте хто є патрон нашої землі? Сам св. Михайло, що ненавидить сатану, що не хоче прощати його, архистратиг, небесний маршал. Мені колись казав знайомий чех:

"Страшного маєте патрона, будете великим народом!" — один із сьоми діямантів"...

Цей сон... Леґенда св. Андрія... Вічне Місто Премудрости Божої над Дніпром... Місто святих аскетів і войовників. Велике призначення заповіли йому — леґенда та історія. Вже вступив "Київ великий" на шлях того призначення, і ще в цьому столітті довершить його.

Лиш під умовою: коли відкине геть від себе, розтопче і, як св. Михаїл, запхає списа в "пащу змія", в глупу "мудрість віку цього", премудрість "современних вогнів". Коли нові войовники підуть під прапором не людської, а премудрости Божої. Коли учинять так, щоб ніхто більше не смів зробити ні з Киева, ні з Св. Софії — "вертеп розбійників"; щоб не віддав Господь нашого "виноградника" — іншим; щоб "не лишився дом наш пуст". Щоб не лиш сили н а д   н а м и заповіли нашому вічному місту його велике призначення, а щоб ми самі з а х о т і л и здійснити його. Привернути давній блиск Киеву, коли то — як стоїть в старих писменах — "німці радовахуся, далече

будуче" від Києва, а предки москалів сучасних — черемісі і мордва бортьничаху (данину воском даючи) на князя великого Володимира" київського...

ЗА ДУХОВУ СПАДЩИНУ КИЄВА

Нестертою досі плямою на сумлінні Заходу є контакт деяких його середовищ з так званою "православною церквою" СССР.

Рідко хто в Европі свідомий ролі, яку в світі мала би, в намірах Кремля, відіграти та "церква". До тих немногих свідомих належить журнал "Екрі де Парі". В нім згуртувалася невеличка дружина людей, які в мистецтві і в політиці хочуть протиставитися сартрівсько-мендесівсько-пікасовському, москвофільсько-"прогресивному" бедламові "сучасного" Парижу.

В однім з останніх зошитів того журналу є цікава стаття П. С. Берже "Ля труазієм Ром". Автор переповідає коротко історію перед-сталінської, а детальніше сталінської російської церкви. "Конкордат", підписаний 23 вересня 1943 р. в імени СССР Сталіном і митрополитом Сергієм, мав далеко візовану мету. Цією метою було: зробити з російської церкви знаряд московського імперіялізму. Церква російська, пише Берже, ніколи не відзначалася духом спротиву кесарям; завжди була на послугах їх політики, зовнішньої і внутрішньої. За большевизму — та церква мала своїх мучеників, але не одвертих войовників проти безбожницького режиму. Тепер вона цей режим благословляє, віддаючи Боже кесареві. В деклярації митрополит Сергій, під час війни, заявив, що, хоч "існує в Росії протирелігійна пропоґанда, але переслідування церкви давно припинилося"... Це було явною і свідомою брехнею, а благословляючи режим, що проводить протирелігійну пропаґанду, митрополит Сергій ствердив мимохіть, що між його "церквою" і релігією нічого спільного не лишилося.

По заключенню того “конкордату”, почався новий період церковної політики СССР — політики з метою духової геґемонії, першенства російської церкви в православних землях поза межами совєтської імперії. Кремль хоче вже тепер зробити з православ’я нову 5-ту колону свого імперіялізму, “екуменічну колону”, як каже автор. Ґєрархи ж підсовєтської церкви вмить збагнули, що безбожницька держава комуністична — нехай у її власних інтересах — поможе церкві російській осягнути її стародавню мрію, зробити московського патріярха “католікосом” всіх православних Евразії, Африки й Америки (в цій останній автор налічує 1,200,000 греко-православних). Друга в ранзі особа совєтсько-церковної гієрархії (Сергій від 1934 р. є вже патріярхом), — архиєпископ Николай, переїздом через Західну Німеччину, заявив, що “шлях до спільноти народів може бути здійснений в християнській спільноті”, — очевидно, очоленій московським Сергієм... Щоб розвинути думку Берже, додам від себе: перше гасло Москви було — “слов’яни всіх країн, єднайтеся!”, потім — “пролетарі всіх країн, єднайтеся!”, тепер — “колоніяльні народи”, а на поготові, вже зпроквола витягається третє гасло — “православні всіх країн, єднайтеся!”. В усіх трьох випадках, річ ясна, під проводом Москви...

Здійснення цього задуму, спільними заходами безбожницького режиму і безбожницької церкви, вже поволі наступає, в супроводі злочинної байдужности, або навіть туподумної симпатії деяких представників західньої “еліти”. Той самий Николай заходився вже зорганізовувати “систему вимінн” між молодими протестантськими теологами і російсько-православними семинаристами. Московський патріарх має під своїм зарядом всі православні церкви СССР, а його дієцезія обіймає 21 мільйон квадратових кілометрів. Той же патріярх уже підчинив собі колись автономні церкви України, Грузії, Вірменії, Білорусі, Латвії та Естонії, так само і православні церкви Болгарії, Румунії, Албанії, Чехії, Словакії і Польщі. В східнім Берліні резидує екзарх московського “третього Риму” для “всієї Німеччини”, московський єпископ “всієї Австрії” резидує у відні. А з чотирьох східніх патріярхів — двоє, Александрійський та Антіохійський, визнали слов’янського патріарха. Під заряд Сергія віддано і 6 мільйонів “навернених” греко-католиків Галичини і Румунії. Остаточно ж ціллю цього руху є, пише автор, що криється під псевдонімом Берже, — “здійснити претенсії російського православія на екуменічність, цебто перенести в Москву осідок всесвітнього православія, а через це, перейняти ролю і значення Візантії, стаючи, нарешті, “третім Римом”. Ціллю Совєтів є ужити цю силу на користь, теж екуменічної (всесвітньої) революції...

Автор трохи догадується про ролю православного Києва. Пише він, що “підтримка совєтського уряду імперіялістичним тенденціям російської церкви, ясно прозирає в статуті, признанім СССР московському патріярхові над автокефальними православними церквами Грузії, Вірменії та України. Конкордатом 1943 р., комуністична держава визнала за Грузією право мати свого патріярха, під московським. Два літа потім, те саме право признано вірменській церкві, яка зайняла третє місце за патріярхом московським і грузинським. Що ж до української церкви, на шість віків старшої від Москви, то комуністична влада, як давніше царська, — не тільки заперечували її стародавнє першенство, але просто скасували її автономію. Старий спір між Москвою і Києвом був рішений Сталіном на користь російського верховодства, точно як у 17-ому віці. Комуністична влада визнає всі православні спільноти, крім — української церкви. Ця є в очах совєтської влади неподільною частиною російської церкви, а київський митрополит був змушений задоволитися ранґою екзарха, канонічно підпорядкованого російському патріярхові”.

Стільки автор француз, який дальше не затримується

над причинами, виглядами і значенням ривалізації Москви і Києва в кадрах зачепленої ним преважної проблеми. Яке для України має значення оце грядуще "оправославлення" большевизму й "конкордат" російської церкви з дияволом?..

Москалі навчилися від татар збивати в один кулак свою орду, але вони безсилі випродукувати якусь ідею. В області матеріяльній вони живуть грабунком чужих земель, в області духовій — грабунком чужих ідей. Від Візантії вкрали ідею світового цісарства, від чехів — ідею всеслав'янства, від німців і жидів (Енгельс - Маркс) ідею "соціяльної справедливости" — комунізм, від французів — ідею революції "санкюлотів" (безштаньків). Бо голий гін неситого молоха московського, гін красти, вбивати і присвоювати собі чуже, гін народу-паразита, треба ж було прикрити сліпучими гаслами — теж вкраденими і дефіґурованими, чужими ідеями. Без них не пішов би на московський гачок плебс, який хоч і дає себе взяти за чуба (деципіатур!), але і "вульт деципі", любить, щоб його дурили сліпучими гаслами, як дурний заяць, шо бігтиме перед вами приписаною доріжкою, поки бігтимуть за ним сліпучі вогні вашої дрезини в лісі... Так як пів віку перед 1917 р. почало меркнути сліпуче сяйво "самодержавія", так тепер вже почали гаснути жарівки комуністичної революції. Не мають значення "воплі" Кагановича на стару нуту "ґром побєди раздавайся". Він і сам знає, що всує "вопить", бо інакше чого б поставили тепер свою карту большевики не на соціяльні, а на національні революції в світі поза СССР?.. Чи мине до того часу "время і полвремени", як віщують пророки своєю незбагнутою мовою, чи "залізне число" літ, — але крах всієї вавилонської вежі сучасної матеріялістичної цивілізації зближається кроками велетня. І коли ця потворна вежа розпадеться в руїни і треба буде наново будувати життя, — людськість огорне потяг до всього спіритуального, надплотського, (цей процес вже почався), як до єдиної провідної зорі, що виведе з пекла сучасности. Це вичувають "маґи, бонзи і жерці" і російського уряду, і російської церкви (Каганович — теж!). І якраз на цей випадок приготовляють нову маскараду — вставити для дурних "зайців" нові "православно-екуменічні" жарівки до лямпи кремлівської дрезини. Обдурити і цей грядучий порив мас, як намагалася Москва обдурити і перевести на свої рейки порив до визволення слов'ян, чи пролетаріяту, чи колоній — от суть союзу большевизму з православієм. І в цім же таємниця непримиримо ворожого ставлення Москви до Києва, яке, не розуміючи його причин, стверджують як факт "Екрі де Парі", особливо в ривалізації тих двох міст на полі церковно-релігійнім. Для соціяльної революції — москалям потрібний був Маркс. Для того, щоб "матушка" могла — як прийде час — з'явитися в масці вождя "духового оновлення" світу — їй потрібний Київ, потрібна буде Лавра, старокиївські святині, леґенди й інше. Все це вона буде красти, як Андрій Суздальський украв ікону Вишгородської Божої Матері, яка тепер вже стала "наша, масковская".

Ось чому, в намірах Москви, Київ не сміє мати не лише самостійности церковної, а навіть автономії. Бо без Києва світова місія московського "православія" — є утопія. Це знають московські бонзи і жерці. Знають вони теж, що впоперек всяким світово-амбітницьким плянам Москви — завше ставала Україна осередком всієї християнсько-православної духовости й містики; завше — поза Візантією був Київ. Так само як первісне християнство найкращий ґрунт для свого зерна знайшло не в Юдеї, а в приготованій духово до його прийняття Елладі, так само найкращий грунт знайшло східнє християнсто на пересякнутій здавна гелленською культурою — через нашу Понтиду — Україні. Не в шаманській Москві, яка лише те хри-

стиянство, те празославіє спотворила. Москва, як могла й вміла, калічила українську Церкву Православного Києва: як тепер калічить католицьку Церкву в Польщі, на Угорщині і т. п.. Тим не менше знають московські бонзи і маґи (а як ні, то Каганович їм це витолкує), що коли наступить час, коли в руїни розпадеться створена Москвою вежа Вавилонська комунізму, то зголоднілий православний схід, "жаждущий і алчущий" духової Правди — зверне свої очі до Києва, з його леґендами, з його містикою, з його вірою, вірою Мазепи, Богдана, Сагайдачного, Ярослава й Володимира.

Це буде "ля лют фіналь", "пaследній і решітельний бой" між Києвом і Москвою за гегемонію, за першенство на Сході. Бо на нім немає місця для двох потуг.

Про неминучість цього останнього бою знає, шукаюча за новою маскою, за новим обманом, Москва. Найвищий час, щоб і ми про це знали і до цього останнього бою були готові з мечем і світським і духовим.

Без цього останнього до нічого не здасться перший.

ІРОДОВА ПОЛІТИКА ("ОГНЮ ІСКРА ВЕЛИКОГО").

Чи довго ще буде каратися й мучитися Україна? Питання це раз-у-раз лунає з газетних статтей, з тужливих голосінь чулих поетів, у прозі...

Матеріялісти шукатимуть відповіді на це питання у заявах кремлівських "колективних" царів, в "нарадах" червоної Думи боярської або в т. зв. "міжнародній констеляції". Я думаю, що тільки виходячи з прийняття примату духового чинника, можна кинути світло на це питання — чи довго ще буде каратися Україна?

Перше каралися ті, хто в СССР підносив проти займанця гостру шаблю або гостре слово. Потім прийшла кара на тих, які займанцеві вислуговувалися, що викликало серед них та їх приятелів остовпіння: "За що? За що ж їх"?!

Та на тім не скінчилося. Прийшла черга і на мільйони тих на Україні, що "сиділи нишком", на масу "невтральних" і "лояльних". Це зовсім збило з пантелику всіх, яким і досі не в гадці, за що катують навіть тих, що "мовчать, бо благоденствують".

На подібне питання дав дотепну відповідь король Пилип Македонський — еллінським демократам ще перед нашою ерою. Коли він підбивав одну грецьку місто-державу за другою, мав він всюди в них, як тепер Москва, свою 5-ту колону (тодішніх Мануїльських, Затонських, Ю. Коцюбинських, Любченків, Димітрових, Паукерів і Наґів). І коли прийшла черга їм теж іти "під стінку"; коли вони благали й питали Пилипових посіпак: за що? чи ж така є подяка їм за службу македонцям? — ті відповіли: — коли ви нині зрадили власний край, то завтра можете зрадити і Пилипа, тому й він вам не вірить... Дуже просто й ду-

же ясно! Так думають і московські Пилипи. Тому,чи теперь, чи в четвер, а приходить черга каратися навіть прислужникам Москви, тій другій категорії, що йде під ніж катів. Бо що йде під той ніж перша категорія, та, що встає, щоб "кайдани рвати", — це не вимагає ближчого пояснення. Це зрозуміло кожному.

Але за що має каратися третя категорія, весь народ, ті мільйони невинних жертв, що з окупантом погодилися і на нього "чесно працюють"? — ось чого не годні второпати чутливі поети і прозаїки. Пилип, король македонський, і на це питання дав відповідь. Коли деякі з тих невинних еллінів питалися, за що він переслідує їх: — Пилип знає, казали його слуги грекам, скільки кривд, скільки зла завдав він еллінам, тому й думає, що всі вони з цілого серця його ненавидять, шукаючи, як йому за ті кривди відплатити (цитую з пам'яти)... Тому й нищив король, про всякий випадок, і масу отих невинних... З тих самих причин проводить своє народовбивство і Москва на Україні.

Як бачимо, наївно думає дехто, що от, мовляв, як би ріжні "шибайголови" і "глупі романтики" не бунтувалися проти Москви, то не було б і репресій супроти широких верств народу, ні супроти прислужників і лакеїв займанця, які ж "рятують, що можуть"... Наївні ці думки! Бо Пилипи, македонські і московські, мають свою логіку: просту, ясну й безпощадну!

Найцікавіша є справа з третьою категорією катованих. Чому їх, ту масу, витереблюється навіть тоді, коли споввидно не лишилося в ній навіть одного "козака із мільйона свинопасів"? Коли все ніби то обернено в потульну юрбу?

Чи справді в с е ? В 1871 році Франція Люї-Наполеона була розгромлена німцями. Цісар дістався до неволі, звитяжна пруська армія сунула лавиною на Париж. В цей час, збентежений прем'єр тимчасового уряду Франції, Тієр, питався Бісмарка: — вже ж імперіялістичного уряду

Наполеона III-го немає, з ким же ще воює Прусія?

— З Людвіком XIУ -им! — була віповідь.

Прусія воювала, здавалось їй, з невмирущим духом старої історії, войовничої, героїчної Франції Людвика XIV, Вобана, Тюрена, — з духом, який, думав Бісмарк, завше готовий спалахнути знов і який спалахнув ще раз у 1917 році в особі Ж. Клемансо.

Як Гогенцолернська Прусія, хоч Франція тоді лежала розбита біля її ніг, все ще воювала з Людвиком XIУ-им, так Росія, навіть у початках нашого століття все ще нищила в нас "мазепинство", героїчний дух старої України, дух Мазепи і Полуботка. Відомо, що в Полуботкові боявся Петро І. знайти "другого Мазепу", тому й спротивився виборові його на гетьмана. Відомо теж, що за Миколи II увесь тодішній національний рух на Україні був "п'ятнований" ім'ям "мазепинства". Хоч репрезентували його тоді такі постаті, як М. Грушевський, В. Винниченко, або українські "радикали", — такі ж чужі духу мазепинської України, як Тіер з товаришами були в 1871 році — чужі духові старої, героїчної Франції. Не думали, певно, росіяни — білі й червоні — що з Грушевського й Винниченка вийде Мазепа, знали їм ціну, як політикам. Але боялися, що мазепинці (духом) можуть знайтися серед тих мільйонів на Україні.

І не помилилися! Доказ — спонтанний вибух української стихії в рр. 1917-21, з зовсім перед тим незнаними іменами, як Ю. і В. Тютюнники, Безручко, Болбочан, Омельянович-Павленко, отамани протибольшевицьких повстань і т. п.. Ніхто інший як Винниченко, в 1920 році писав, що "довелося помічати увесь час на протязі цілої української революції, що іменно вони, ті, які не вміли навіть говорити як слід по-українськи, вони були найбільш крайніми, запальними, непримиримими націоналістами"-мазепиицями. Чому це було так? Мабуть тому, що, хоч і не були вони заторкнуті просвітною пропаґандою

народолюбства демо-соціялістичних партій на Україні, але, якраз завдяки тому, не були вони заторкнуті анемічним антимілітантним, антидержавницьким і пацифістичним москофілством тих партій. За те ті "непримиримі", через Шевченка, може Руданського, через історичні перекази, пісні, думи, традиції козаччини, через місцеві леґенди — хоч мовно півзрусифіковані (українські "ірляндці"), були насичені ще духом нашої історичної давнини.

Там була Шевченкова "огню іскра великого", що на пожарищі у попелі "тліла", несподівано вибухаючи новим пожаром . Як, де було тієї іскри шукати? Тому і вирішили московські Пилипи, розметати ввесь попіл, затопити водою — ану ж згаситься тоді й ту чи другу іскру, які десь невидно ще на пожарищі тліли. Звідси — масове винищування українців голодом, концентраки, табори смерти, терор, масові виселення, ціла політика народовбивства Москви на Україні.

Ідея ця запозичена московськими большовиками в юдейського царя Ірода: "Ірод дуже розлютився і післав вимордувати всіх немовлят у Вифлеємі і в усіх його околицях, від двох літ і нижче"... Бо "так написано було через пророків", що там має повстати вождь, який визволить нарід з-під влади Ірода... Може й Іроди на Кремлі теж знають, що саме з України має вийти той, що заб'є московського дракона? В кожнім разі політика масового винищування на Україні — не лише ворогів Москви, а й тих "невтральних", дуже добре дасться пояснити тривогою московського Ірода ("Ірод цар стривожився і ввесь Єрусалим з ним"), що на тім пожарищі, в яке він обернув Україну, тут і там тліють невидимі "іскри вогню великого", який спалить варварську імперію. Треба, отже, бити наосліп, вгору, вділ, вправо і вліво, без розбору — активних і потульних, бунтарів і невтральних — всіх! Ану ж рука ката розторощить тоді і тих, що були призначені вивести Україну із тьми і неволі? Та ж спротив України,

що — в 1941 р., коли сотки тисяч вояків українських відмовлялися боронити московську орду, — це як і 1917 рік, був наглий спалах недоглянутих катами іскор!

Що ж запалює їх, ті іскри, в наших душах, в душах того чи іншого українця? Це буває ріжно... Зшиток у якогось сільського дяка заборонених Шевченкових поезій... Музей нашої старовини... Виступ Заньковецької... — в старі часи. Або повна суґестії і невідпертого чару картина Репіна — "Гетьман", опертий рукою на гармату (під яким, в "Історії" Тиктора стоїть чомусь підпис "Запорозький Отаман")... Або ґальоп відділу гайдамаків житомирським шосе до Києва, в добу боїв 1919-1920 рр., який вогнем чогось нестримного і величного (щось як "Козацька слава" Мухина), воскреслого видива старої, героїчної України на все життя запалив душу малого дівчура, Лени Теліги, яка оглядала ту сцену з будинку Київської політехніки... Іноді злітала та іскра навіть з творів ворогів, які з'являлися тут тією силою, що "das Boese will, das Gute schafft" (Ґете)... Знаю бо, що не одного "малороса" зробила українцем "Полтава" Пушкіна, як не одного "рутенця" чи галицького москофіла навернув на українство роман Сенкевича "Оґнєм і мечем": нехай у них з знаком мінуса, як "дика стихія", з'являлась у тих творах давня Україна, але — всупереч їх замірам, повна непереможньої сили, одчайдушного пориву і таємничого чару...

В одній із новіших совєтських історій російської літератури, одверто висловлюється — назагал в СССР дуже шанованому А. Пушкіну, — висловлюється догану, як міг він протиставляти Петрові-"Великому", — "ізмінніка" Мазепу, як рівнорядного володаря і рівновартного противника...

Дух мазепинства, дух, який досі блукає по Україні, — ось звідки злітають ті "іскри вогню великого" на вражливі душі, яких шукає вбити московський Ірод.Але запалити той вогонь можна тільки в душах, які в стані запалю-

ватися, в сухих, вогнистих, горіючих душах аскетів і героїв, не в мокрих від сліз душах "лакеїв", "рабів" і "фарисеїв" за виразом Шевченка.

Коли тих останніх число змаліє, а тих перших, не "невтральних", не Іродових прислужників, число збільшиться, тоді лише безсильною стане політика Ірода на Україні. І царство його скінчиться. Благословенством України (або її прокляттям — думають Швейки) — є спадщина колишньої величі старого Києва. Або вона відновиться у давнім блеску, або стерта буде Україна з мапи Европи.

Вирішать про це, як завжди в історії, не такі чи інші видимі констеляції матеріяльного світу, а наявність і сила тієї іскри, невидимої під попелом зовнішнього, яка, спалахнувши огнем великим у серцях мільйонів, спалить до щенту, хоч не знати як сповидно міцне царство насильства і зла.

ПАКТ З ДИЯВОЛОМ

Наш вік "прогресу" визбувся забобонів, і не вірить в диявола. Але один мудрець сказав, що найгеніяльніший трик чорта був той, коли він переконав людей, що він — не існує. Ті, що знають про його існування, одні — боролися й борються з ним "постом і молитвою" (як заповів Христос), другі ж — заключали з ним пакт приязні, шукаючи в нього допомоги в своїх темних ділах, взаміну продаючи йому свою душу.

У Ґете диявол з'явився Фаусту в шатах середньовічного кавалíра. В наш час, "народніх демократій", приходить він в подобі "камарінського мужика", московського пикатого різника веселого, п'яного й хамоватого Ваньки. Постать, яка в добу скасування всякої дистинкції, користається особливою популярністю.

Перша його, сказати б явна, візита в модерні часи, — була його візита польському Фаусту, що в своїй країні, як відомо звався "пан Твардовскі". Запропонував він дати йому в повне посідання галицько-волинську Марґарету (recte Марусю) і, по кривавих літах 1914-20, — "вічний мир" і "приязнь". Взаміну заприсягнув пан Твардовскі ніколи більше не підносити меча на заприязненого московського диявола, за яким визнав повне й виключне право розпинати Київську Україну. Кров'ю цієї жертви замісць чорнила, й підписав, в Ризі в 1920 р. пан Твардовскі свій пакт приязні з червоним Мефістом, запродавши йому, подібно як колись доктор Фауст, свою душу.

Кілька літ потім, в Рапалло, зустрівся з московським чортом нащадок ґетівського Фауста, а в 1939 р. підписав з ним пакт вічної приязні. Фавст обіцяв ніколи не підносити меча на московського диявола ні проти пекла, що той розвів на шостій частині землі. Взаміну обіцяв диявол да-

ти йому, в посідання польську Малгожату і всі землі, які підіб'є собі тевтонський Фауст, за виїмком західньо-українських, які мусили зістатися на знущання і хрестну путь московському дияволові. Не атраментом, а кров'ю цієї жертви підписав тевтонський Фауст цей пакт "вічної приязні і союзу" з дияволом в 1939 р., продавши йому свою душу, в яку тоді увійшов Сатана.

В тім самім році не продати, а вже віддати свою душу мусив пан Твардовський червоному Мефістові, що прийшов забрати її як раз, коли вона благала його помогти їй від напасти з Заходу. Бездушним трупом лежати над Вислою лишився пан Твардовський, 19 літ після підписання пакту в Ризі.

Коли скоро потім furror teutonicus нестерпним зробився для Фауста з крайнього Заходу, він теж звернувся за допомогою до московського чорта. Цей її радо прирік 1941 р., бо й проти його самого зворохобився союзник з року 1939 -го.

Коли цей останній, вже переможений, лежав на землі, червоний диявол прийшов по його душу, в 1946 р. в Нюренберзі, 22 роки після Рапаля, яке було вступом до душепродажнього пакту 1939 року. А зараз по перемозі, Мефісто підтведив заключені з союзником з Заходу, за війни, пакти і нові умови. Фауст з Далекого Заходу присягнув, за отриману поміч, — нічого не робити проти Мефіста, чи без нього, і впустити його в свою душу, і в свої західнього Фавста землі. Зобов'язався західній Фауст ще впустити емісарів диявола в свої парламенти, в партії, в уряди, в пресу, в радіо в мистецтво, в літературу, в секретні атомні робітні, тощо. А однією з точок цього пакту була та, про яку згадує Відман в "Історії Фауста", а саме: ніхто, крім Фауста, не смів в товаристві ні бачити, ні пізнавати диявола...

Так з'явилися емісари останнього на Заході, замасковані: як анголи миру, як учені, народні представники, посли, політики, як слуги церкви, туристи, спортовці, театрали і т. п.. А тих, хто намагався ту маску здирати, зобов'язався Фауст карати або висміювати ("червоні оселедці!"). Зобов'язався теж Фауст, об'єднавши всі нації, розпочати нову еру "миру, свободи і справедливости" в світі, але конче до спілки і в порозумінні з червоним дияволом, і ніяким способом не помогати народам, які бунтувалися проти московського Мефіста. Спеціяльно на Україну мусить бути накинене покривало мовчанки, щоб всі на Сході і Заході уважали її за труп.

А коли західній Фауст дружнім потиском стиснув заплямлену кров'ю мільйонів лапу червоного диявола, останній вельми звеселився і своїм друзям з поміж найближчих довірених Фауста, дав титул "почесного Вельзевула".

Час біг. Пану Твардовському з'явився московський диявол по його душу, — 18 літ після підписання пакту. Нащадкові Ґетового Фауста з'явився він, забрати його душу, 20 літ по Рапалло, що було вступом до пакту 1939 р.. Від пакту Західнього Фауста з дияволом — минає вже 15 літ... І коли деякі з оточення цього Фавста в страху і тривозі, пробували ворохобитися проти грядучої страшної небезпеки, щоб рятувати свою душу, чули вони у відповідь цинічний регіт диявола і його саркастичні слова: "Чи ж ви самі не прирекли мені все чинити зі мною і нічого без мене? Чи не відчинили мені свою душу? І чи ж не призначив я вас почесними моїми Вельзевулами? І чи не стоїть у ваших же святих книгах, що не виганюється диявола Вельзевулом? Що ж хочете від мене? "Тепер їжте, хоч повилазьте!".

Справді, Вельзевулом не вигнати диявола — про це написано в святій Книзі Фауста, яка перестала бути святою для нього. Тому й не виблагає він собі від Бога чудесного спасіння, бо і Христос не творив чуда там, де не було віруючих. Не переможе диявола ніякий Фауст, хоч би яким могутнім володарем був у своїй країні, коли в душі його володарем став диявол. Перемогу над ним здобудуть нові люди — ті, про яких казав Шевченко, що за ними "сила архистратига Михаїла", сила хреста.

Особливо нам треба знати це. Бо — не дурно від всіх

згаданих Фаустів жадав московський диявол — в 1920, 1939 і в 1945, — щоб віддали йому в неподільну владу — землю з столицею на Київській горі. Бо тій горі московський диявол заповів боротьбу на життя і смерть. Бо знає він, так як і ми, що:

“Живе життя і силу ще таїть
Оця гора зелена і дрімлива,
Ця золотом цвяхована блакить!”

Пізнати цю силу і віднайти її в своїй душі — ось гасло грядучої доби. Не доби поразок — звитяжної доби!

Бо все починається від містики, і все кінчиться політикою.

ЗМІСТ

КНИГИ ЦЬОГО САМОГО АВТОРА

1. **“Модерне москофільство”,** Київ 1913.
2. **Сучасне політичне положення нації і наші завдання,** Львів 1913.
3. **З приводу однієї єреси,** Київ 1914.
4. **Історія розвитку української державної ідеї,** Винниця 1917.
5. **Похід Карла XII на Україну,** Відень 1916, Львів 1917, Київ 1918, Лондон 1955.
6. **Міжнародне положення України і Росія,** Київ 1918.
7. **Українська державна думка і Европа,** Львів 1919.
8. **Культура примітивізму,** Черкаси-Київ, “Січ”, 1919.
9. **Мазепа і мазепинство,** Черкаси-Київ, “Січ”, 1919.
10. **Підстави нашої політики,** Відень 1921.
11. **Поетка українського ресорджімента (Леся Українка),** Львів 1922.
12. **Націоналізм,** Львів 1926.
13. **Що таке інтернаціоналізм?** Львів 1927.
14. **Політика принципіяльна і опортуністична,** Львів 1928.
15. **Маса і провід,** Львів 1935.
16. **Патріотизм,** Львів 1935.
17. **Кардинал Мерсіє,** Львів 1935, Торонто 1956.
18. **Дурман соціялізму,** Львів 1936.
19. **Наша доба і література,** Львів 1937.
20. **Де шукати наших традицій,** Львів 1937.
21. **Партія чи орден,** Львів 1938.
22. **Дух нашої давнини,** Прага 1944, Мюнхен 1951.
23. **За який провід,** Вінніпеґ 1948, Мюнхен 1949.
24. **Хрест проти диявола,** Торонто 1948, Мюнхен 1949.
25. **Демаскування шашель,** Мюнхен 1949.
26. **Заповіт Шевченка,** Торонто 1950, Лондон-Англія 1952.
27. **Правда прадідів великих,** Філядельфія 1952.

28. **Поетка вогняних меж (Олена Теліга),** Торонто 1952.
29. **Туга за героїчним. Постаті та ідеї літературної України,** Лондон-Англія 1953.
30. **Рік 1918, Київ,** Торонто 1954.
31. **Росія чи Европа,** Лондон-Англія 1955.
32. **Московська отрута,** Торонто 1955.

Колись сказав Блян де Сент Боие: "Революція формується в площині метафізики, а звідти сходить в площину фактів"; тому коли політика іде згубливим шляхом, то є це просто реалізація фальшивих заложень "теологічних", цебто фальшивої містики. (Цитую з останньої статті Жана Плейбера, з одного правого французького журналу). Коли Україна довший час металася, в своїй політиці згубливим шляхом; коли їй тепер на цей шлях тягнуть адоратори К. Маркса, модерного "проґресу" або "сучасної України" чи УССР, то є це простто консеквенція отруйного впливу тієї "містики лівиці", яка майже від ста літ паношиться в нас; фальшивої містики "современних вогнів", яку висміював Шевченко. Найвищий час тим, які підготовляють національну революцію на Україні, навернутися до містики нашої власної Правди. Бо всяка революція починається від революції в царині духовій.

Як віра втілюється в церкві, так національна містика в політиці. "Все починається з містики — каже Пеґі — і все кінчиться політикою", все починається "шумними ідеями" і кінчиться щоденною працею. "Справа полягає на тім, щоб у кожній системі містику не з'їла політика, що зродилася з неї". Щоб кожний крок "щоденної праці" був надхнений великою містичною метою".

Д. Донцов ("Націоналізм", 1926, ч.III, розд.3 — "Містика і реальне життя").

SUMMARY

For this book, "From Mysticism to Politics", the Author, Dr. D. Donzow has chosen as motto the words of Charles Peguy: "Everything begins with mysticism and everything ends with politics". Only a mystical faith in the destiny of the nation gives it dynamic force in our age of wars, revolutions and anarchy.

Muscovite Communism and Zionism are two forces that on the basis of their mysticism (Muscovite shamanism and the Old Testament) consider their nations to be "higher", to be "chosen peoples", who are called to play a leading role among other nations.

The philosophy of the democratic "way of life" cannot oppose itself to these ideas, for it lacks mysticism, idealism and dynamism: its principle is appeasement of all agression.

If Ukraine is to be victorious in its age old struggle agaist Muscovite messianism, she must return to the mysticism of ancient Christian Kiev, this "city of God's Wisdom" with its cathedral of HOLY SOPHIA, with its legend of St. Andrew the Firstcalled, who prophecied that on the Kiev mountains "God's grace will shine", with its patron, Archangel Michael and his spiritual and worldly sword. She must stand against the anti-Christian forces of materialism and of Moscow, for the triumph of Spirit over matter, for the Truth revealed in the New Testament and based not on the Old Law but on the wisdom of ancient Greece, as is being held by a number of authors whom Dr. D. Donzow cites, as for example: H.Blavatsky, P. Steiner, E. Fox, J. Gillis, Y. White, A. Siegfried, I. Bourrasse, P. Janvier, H. Zielinski and, it goes without saying, the books of the New Testament itself.